

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

NYÅR ÖVER STOCKHOLM

MORGONBRIS

* JANUARINUMMER 1930 *

26:te årg.

Nummer 1

Pris 25 öre

Vad det nya året väntar av oss.

Åter stå vi vid ett årsskifte. Vad skall det nya året bringa? Så undras och spörjes, i dag som fordom. Skillnaden är att vi nu äro medvetnare inställda, borde i varje fall vara, på att det är vi själva, som, samman med våra samtida, kunna öva ett delvis bestämmande inflytande på vad det nya skall bära i sitt sköte. Då man förr fatalistiskt väntade på det ödebestämda, eller också på en i detaljer ingripande allmakts yttringar, är man nu medveten om, att människan själv formar sitt eget öde. Självt med egen gärning gestaltar det samtida och kommande.

Nu ser människan klarare än förr sambandet mellan orsak och verkan och bör följaktligen kunna forma eget liv och gemensamma samhällsliga förhållanden vida ändamålsenligare och livet mer befrämjande än tillföre.

Tyvär ha dock nutidens människor delvis blivit fångna just av de krafter som av dem skapats för att skänka relativ frigörelse. Som vi ha rent personligen mer eller mindre erfarenhet av hur framstegets förutsättningar: uppfinningar, teknikens utveckling, rationaliseringen i arbetets utförande etc., etc., på samma gång det hela främjats, de största svårigheter för den enskilde personen och familjen samtidigt skapats, ha vi här stora problem att brottas och komma tillrätta med. Detta kan ej den enskilda människan. Endast människorna i gemensam samverkan. Ett banalt faktum, onödigt att påvisa kan det tyckas. Dock, härför har behövs oerhört lång tid och än i dag behövs

denna påvisning för mycket stora skikt av våra samtida.

För att komma tillrätta med dessa antydda problem och oändligt många andra är en sak oundgänglig: att utbreda en *social* syn på samhällsföreteelserna. Att det ej längre må tillåtas den enskilde att oavbrutet begå sociala brott mot det hela, som hittills i stor utsträckning varit det utmärkande för de mänskliga samhällsförhållandena.

Det är socialismen, som är den främsta drivkraften att utbreda denna sociala syn och samvete, som den nya tiden oundgängligen måste skapa. Där helheten, allt folket och dess bästa blir det primära. Ej som hittills begränsat till det av tradition privilegierade.

Alla ansvarskännande medborgare, med tro på framsteg och utveckling, måste aktivt taga del i arbetet för skapande av de betingelser, som äro nödvändiga för social rättfärdighet inom samhällslivet.

Arbetarkvinnorna torde vara en av de mest utsatta grupperna för rådande missförhållanden. Därför är också självklart, att de böra göra sin insats i det stora arbetet. Samlad kan denna bli mäktig och betydande, i vissa avseenden skulle den kunna bli av rent avgörande betydelse.

Innehållsförteckning:

- Vad det nya året väntar av oss* av S. V.
Visby i sin glans av Sigrid Gillner.
Litteraturanmälningar av V.
Moderskapshjälp av S. V.
Vad har nykterhetsrörelsen betytt för kvinnorna.
Är vi 25 år och gammal — eller 65 år och ung?
Centraleuropas Kinderfreunde får efterföljare i vårt land av Birgit Magnusdotter-Hedström.
En märkesman av A. V.
En sängerska av Sigrid Gillner. (Följetong.)
Studieplaner, Minnesteckningar m. m.

Det samlade uttrycket för arbetarkvinnornas önskan och strävan utgör organisationen. Låt oss således göra vår sammanslutning stark och mäktig. Det bör bli det nya årets stolta löfte och uppgift. Var på sin ort skall bidra. Vår rörelse må ej vara en sekt eller sluten krets. Gör alla klubbar till aktivt verksam organ i det lokala samhällsarbetet! Nya medlemmar måste vinnas och skolas. Gör varje klubb till en medborgarskola och samtidigt till ett trevligt och gemytligt ställe, som alla medlemmar längta till. Vakenhet och intresse, ansvar och längtan efter rikare och värdigare livsföring hos alla klubbens medlemmar kunna åstadkomma häpnadsväckande goda resultat, varpå exempel ej saknas på flera orter.

Instängd småaktighet, enögdhet, förgrämda känslor och allt dylikt skall obönhörligen vädras ut inom vår rörelse, där sådant tilläventyrs finnes.

Livet kan och bör, även med små begränsade resurser, göras rikt och njutbart, om vi ej låta oss fångas av det tarvliga och mindervärdiga.

Friskt, glatt och modigt skola vi alla göra vårt bästa. Enskilt och i samverkan. Lumpenhet och fåfänga skola ej hindra oss i vårt stora och, som vi tro, välsignelsebringande arbete i socialismens allmänmänskliga tjänst för allas bästa.

Fram alltså, alla och envar, till arbete för det nya årets väntande uppgifter inom vår rörelse. Gör arbetet icke endast pliktbetonat utan även *lustbetonat!* Vi kunna i stor utsträckning vad vi innerst verkligen vilja!
 S. V.

“Visby i sin glans.”

På sidan 58 i ditt barns svenska historia för folkskolan av Carl Grimberg står ovanstående rubrik.

Det var en vintermorgon i skolan läxan om Visby skulle förhöras. Jag frågade något om innebörden av rubriken Visby i sin glans. En liten stirrande tös, nyss kommen från ett rum fullt av bäddar för elva personer, en liten fattig en från en familj av mörka hemligheten svarade: ”Det glänste.”

En liten strimma av föreställning om något glänsande lyste till i de blacka, stirrande allvarliga ögonen, öppnade från mörkret mot en värld av läxor, trasiga skor och efterlängtrade sötsaker.

”Glänste den av Röda björn, whim och andra putsmedel?” —

Ett brett, soligt skratt från den lilla och från hela klassen. Fröken skojade med dem.

— Det glänste av silver och guld på taken. Dom va' rika. Dom byggde kyrkor och fina byggnader, för de förtjänade bra. De hade framgång. — Så kommo svaren, ett efter ett fram mot meningen. — En människa i sin glans, vad är det? —

En som är rik. En som har många ringar. En som är mycket fin.

Klassens bråkstake funderar, sänder sen armen i vädret som en raket och ropar andfådd av den plötsligt upplammade insikten: Fröken!

— När dom ä, lyckliga! —

Bra, lilla bråkiga, snällhjärtade

Märta, du som har en röst som en mäktig silverklocka, som sjunger så gärna, men ofta så falskt, att du lockar hela klassen på villovägar. I ditt lilla nyfikna hjärta har du ändå känt, att det finns något som övergår gods och gull. Du var alldeles säker på att du svarat rätt, för du såg icke frågande på mig, som du brukar göra, när du är osäker, utan tittade dig tryggt omkring: Hör ni vad jag säger, det här är så. —

Vi började tala om vår egen stad. Var den i sin glans? Hur skulle det vara här om den vore i sin glans? Skulle vi ha lika många kyrkor, som det medeltida rika Visby? Skulle vi ha stiliga byggnader för de rika? Skulle folk gå omkring i ringar och dyrbarheter?

Nej, vi tyckte inte det, klassen och jag. Vi tänkte på Märtas ord: När dom ä' lyckliga. Och vi började undersöka några saker, som skulle göra folk här i staden glada, friska — lyckliga.

Vi tänkte på byggnader, de vackraste vi hade. Vi tänkte på hur folk bodde där inne i dem. Och så började vi önska. Det var alldeles märkvärdigt vad 38 tioåriga småflickor kunde önska förnuftiga ting. Jag önskar, att vi hade haft en funktionalistisk arkitekt som åhörare, eller en mäktig riksdagsledamot eller varför inte vår stads fullmäktigeförsamling. Då skulle de fått höra, vad som skulle vara Norrköping i sin glans. Skall det någonsin författas nya hyreskontrakt, så anmäler jag min skolklass som idégivare.

Men de hade fler önskningar:

Fabriker med avklädningshytter och duschrum för far och bröderna, så de inte komma hem smutsiga. Bättre torkvind för mor, med mangelrum och strykkammare intill. Ljus och bekväm vindstrappa. Nej, det fanns de, som inte ville ha vind alls, ”för det är alltid så högt opp och mamma har

Har Ni hört?

Norrskandinavisk Hällbarfotolval

KUNGL. HOVLIVERANTÖR

Efterfråga Gahns tvålar i de kooperativa affärerna.

Gahns
Upsala
Kungl. Hovleverantör

ont i benen". Vi talade om allt åderbräckselände hos mammor, som få stå och springa så mycket. Och vi talade om billig läkarevård just för det. Vi talade också om Inga-Britas storsteg, som varat över en månad, men Inga-Brita hade inte råd att gå till doktorn. Mamma skulle kanske gå till fattigvårdsbyrån och hämta en lapp, så att hon kanske fick gå till doktorn sedan. Man fick inte gå fritt till doktorn, om man inte hade fattigvårds-lapp.

Tänk när det blir så i stan, att alla bo vackert, alla kunna bada hemma, alla ha plats för sin egen säng och ändå ha ett rum att vara i om dagarna. Om alla kallare kunde bli ljusa och bra, alla tvättstugor luftiga och bekväma med torkvindar och mangelrum strax intill, så att mor slapp släpet med kläderna mellan brygghus, vind och mangelbod. Tänk när alla människor kunna kosta på sig läkarvård och alla människor få sina tänder lagade, även om de äro fattiga.

Men så kommo vi att tala om en annan sak. Det gällde skolan. Vi skulle så gärna vilja ha ritpapper, pennor, gummi, färgkritor och alla slags skrivböcker fritt i skolan, så vi sluppo handla och bråka med pengar här. Vad det skulle vara skönt att bara ha ett stort skåp att få ta ritpapper ur, om man fick lust att rita eller skriva något, som inte precis skulle stå i ritboken eller skrivboken. Och alla dyra läxböcker och alla andra böcker, man skulle vilja läsa i men inte hade råd att skaffa!

Ja, skolan den kunde minsann ha sin glans den också, om vi bara kunde ordna det efter våra önskningsar.

— Kunna vi inte det? —

Kunna de här småtöserna göra något för att deras stad skall få en glanstid? Ja, jag tror. Om de bli inriktade på det, att de verkligen kunna det, om de lära sig att önska för sin stad och inte bara för sig själva, så ska' de en gång bli goda medborgare.

Men det är nödvändigt, att man redan i barndomen ger dem ideal, som äro praktiska och talar till deras hjärta om förhållanden, som angå dem och vädjar till deras ansvars-känsla.

Tänk vilken massa tid, som skolan ägnar åt det förflutna, åt "Visby i sin glans". Och det är ju mycket, som talar för att så måste ske. Men böra vi inte också som lärare och föräldrar lära barnen något om deras hembygds framtid, lära dem att drömma om att skapa den en glans-

LITTERATUR

Nya himlar och en ny jord.

Fredrik Ström.

Av Fredrik Ström. Ljungbergs förlag. Pris kr. 6: 75.

Det är en omfångsrik volym, omkring 500 sid., förf. här bidragit med till julens stora bokskörd.

Egentligen ingår denna bok i den bredda lagda eposssamlingen *Kebellerna*, varav den utgör 5:e och sista delen. Den är dock ett helt fristående verk. Skildrande den historiska periodens viktiga avsnitt, åren 1915—1924.

Författaren torde äga de allra bästa förutsättningar att skriva över just detta ämne: de radikala strömningarna i svensk socialism, då han dels själv stod mitt i både ledningen och brännpunkten för dessa strömningar, dels i rikt mått besitter den lyriska ådra, det superlativa uttryckssätt, fantasi och ingivelse och även den förmåga att fabulera, som fordras för åstadkommande av den delvis romantiska dräkt händelserna iklätt.

Det är naturligtvis ej möjligt, att med den uppläggning detta arbete erhållit, kunna i gängse romantraditionell mening ge de förekommande personerna någon djupare psykologisk analys, men händelserna själva och de olika huvudpersonernas inställning till desamma, ger det personligt särartade och individuellt intressanta önskvärd tydlighet.

Boken är ju mera en kollektivroman eller man kan bättre säga en tidskrönika, än en roman i vanlig mening. Fastän det må sägas, att vad den skildrar av verklighet, den tiden överträffar alla romaner. Det var en av de mest epokbildande och händelsemättade tider den kända historien känner, som vi ju alla veta.

Ehuru i främsta rummet tjogetals av huvudstadens kända socialister framträda, framförallt å vänstra flygeln, och en massa annat folk inom arbetarörelsen fragmen-

tid, "att resa skimrande ny en stad där rättfärdighet skiner i glansen av dagar som gry", så som det står i sången Till den nya tiden.

Just flickorna i våra skolor skola lära sig tänka över framtiden och påminnas om de stora möjligheter de ha att förändra den, ge glans åt den bygd de komma att leva i.

Sigrid Gillner.

Svenska ordstäv.

För några år sedan utgav förf. Fredrik Ström, å Bonniers förlag, en mycket förenämlig volym: *Svenskarna i sina ordspråk*. Nu till julen har samme förf. å Tidens förlag utgivit en analog samling: *Svenska ordstäv*, uti samma förnäma utstyrsel som ovan nämnda: Svenska ordspråk. Även det nu utkomna arbetet är rikt illustrerat av artisten Ossian Elgström.

Denna praktvolym torde finna många avnämare bland burgen läsekrets. Priset, kr. 9:—, gör den svårtillgänglig för mindre bemedlade. Biblioteken komma naturligtvis att införliva den bland sin standardlitteratur.

Det är mer än *femtusen* av de lustigaste och för svensk folkspsyke karakteristiska ordstäv som förf. här sammanfört.

Det är i podoxens form man ofta i blyxtbelysning får kontentan av en saks innebörd. Det samma kan också vara fallet med såväl ett ordspråk, som ett ordstäv. Oftast är det väl en viss bister, burlesk humor, stundom också en giftig ironi eller syrlig satir, som förlänar ett ordstäv dess etsande, uddiga spets.

Förf. gör i en analys oss förtrogna med skillnaden emellan ordspråk och ordstäv och f. ö. med en hel del andra ting i detta sammanhang.

Den vackra volymen är en mycket rolig och frisk läsning och även en ögonfägnad som man kan ta fram och titta i när man behöver ett upplättande och roande vilomoment som avbrott i grå tristess.

tariskt skymtar, så låter förf. jämväl läsaren stifta bekantskap med en ofantlig mängd personer och händelser litet varstades i Europa, t. o. m. i Amerika. Det är ett vimmel av personer, typer och händelser. Alltifrån Lenin till klubb-flickan i Södermalms idylliska träkåkar, som i skiftande miljöer passera revy. Förgrundspersonerna o. a. förekomma under genomskinliga benämningar eller också under det verkliga namnet. Allt detta bidrar helt visst att boken kommer att läsas med stark och stegrad spänning av en vid krets intresserade, som själva aktivt medverkat att i sin mån forma ut det tidevarv här så livligt målas.

Det är naturligtvis omöjligt att å ett så begränsat utrymme som denna tidning medger göra mer än en knapp antydning om innehållet.

Vad man möjligen vill anmärka emot detsamma är skildringarna från krigsfronterna. Förf. målar skyttegravskrigets vederstyggligheter gräsligare och mera makabert än man sett i någon av de böcker som skrivits av de direkt deltagande. Överhuvud borde det varit onödigt att här ingå på detaljerade krigsskildringar när stoffet ändå var så överväldigande. Vid läsningen

En orosfylld diktare.

Dan Andersson.

Dan Andersson: Efterskörd av vers och prosa. Urval och förord av Alf Ahlberg. Tidens förlag. Pris 5 kronor.

Den i sina unga år bortgångne diktare, vars efterlämnade arbeten i urval nu samlats i en ny bok, har efter sin alltför tidiga sorti från livets skådebana gjort ett starkt intryck i allt vidare kretsar, både på litterata och illitterata läsare — och åhörare av hans föredragna verk.

Medverkande till det stegrad intresset för Dan Anderssons diktning är väl även förf:s rent personliga livsöde. Sådant det gestaltades såväl i livet som i döden.

Visseligen var livet för förf. ganska banalt, men förf. själv och hans livsföring var allt annat än banalt. Det visade en förtätad atmosfär av personligt stegrad spänning och kamp, för att komma till rätta med den starka skapardrift, som fyllde den unge mannens inre liv och obönhörligt tvingade honom att av det orediga kaos han brottades med ge ett uttryck för längtan att nå ett mer motiverat Kosmos.

Dan Andersson står otvivelaktigt högre som diktare i bunden form än som prosaist. Det är inte att misstaga sig på att man i honom har en benädd diktare av lödig halt. Han förmår att i etsande strofer ge en intensiv förnimmelse av verklig upplevelse i

får man nämligen förnimmelsten att ämnet och stoffet varit nästan för rikt och mäktigt för att ur litterär kompositionssynpunkt kunna pressas in uti en bok, som dessutom gjorts ännu mer vittfamnande genom vissa *detaljerade* frontskildringar.

Många äro de roande poänger varmed förf. fyndigt förstår att ge relief och belysning över personers egenart och karaktärsläggning.

Sannerligen det är någon tråkig lektyr som här bjuds. Tvärtom. En sprudlande fart och ett ytterst livligt framställningssätt fångslar läsarens intresse från första till sista sidan. Ställvis är natur- och miljöskildringen glansfull. Höjdpunkten i intensitet är möjligen när förf. beskriver den kuriösa rättegången mot Höglund, Hedén och Oljelund.

V.

sina bästa dikter. Några av dessa torde kunna räknas bland vårt språks mest gripande.

Dan Andersson var framförallt den inätvände, tvivlande grubblaren och skeptikern, som dock längtade efter något att kunna tro på. Därför var det väl han sista tiden alltmer sysselsatte sig med de gamla indiska vishetslärorerna och läste Bhagavadgita.

Det finnes åtskilliga dikter i denna posthuma samling som kunna jämföras med några av de bästa i Svarta ballader.

Ett mycket intressant avsnitt i boken är det som innehåller fragmenter ur sista delen av David Ramms arv. Förf. har där i olika variationer sig själv till modell, varför det blir en fängslande självkaraktäristik man får av förf:s personliga egenart.

Volymen innefattar f. ö. saker av olika värde. En del endast mera fragmentariskt och skissartat. Som helhet är det ett dokument av högt värde till belysning av den orosfyllda diktaren.

V.

Rotboms öden och missöden.

Vår över hela landet kände främste politiska karikatyrtecknare har samlat årets alster av sina teckningar ur en veckotidning

i ett omfångsrikt album, utgivet av Koop. förbundets förl. till ett pris av 2/2 kronor. Här visande det bisarra livet från en annan sida än den han vanligtvis så expressivt målar i dagspressen.

Karl Bröger: Bunkern 17. Tidens förlag. Kr. 3:75.

Ovanstående titel, Bunkern 17, är en betongkonstruktion på ett av västfrontens bevakningsavsnitt under kriget. Boken är

således en krigsskildring. Marknaden tycks nu ha högkonjunktur för krigslitteratur. Psykologiskt förklarligt tack vare Remarques berömda: Im Westen nichts Neues.

Förf. till denna bok, Karl Bröger, har redan tidigare förvärvat sig ett berömt namn i Tyskland för sin berättarkonst.

Robert M. Servier: Fasornas hus. Tidens förlag. Kr. 5:—

Den kände anglosachsiske förf. har här, i en större volym, excellerat i att ge läsaren så mycket av nervspännande äventyr och oförmodade händelser, som möjligen kan begäras av "litteratur" i den genren.

Förbundets vackra märke bör ingen medlem uraktlåta att skaffa sig. Det är ett kännetecken medlemmarna emellan. Bär du detta märke blir du ej betraktad som en främling då du kommer till en ny plats. Finns ej märket på nästa möte, så bed styrelsen rekvirera detsamma från förbundsexpeditionen.

SPRID MORGONBRIS

bland vänner och anhöriga!

Brist på sol ger glåmig hy

På sommaren får hyn för mycket sol, men nu får den för litet — blodcirkulationen blir ej tillräckligt livlig för att hyn skall behålla sin friskhet. Ett utmärkt medel häremot är att behandla hyn med det stimulerande Otonic-ansiktsvatten under Amarantstunden på kvällen.

Låt det bli en vana, ett behov att varje kväll rengöra porerna med Amarant Coldcream. Klappa in denna i huden på ansikte och hals med fingertoppar-

na, låt den sitta någon minut innan Ni torkar bort den. Klappa därpå in Amarant Otonic i hyn — det ger hyn friskhet, finhet och ungdomlig fasthet. Framför allt är det välgörande vid slapp eller grov hy, vid alltför fet och storporig hy.

Skydda sedan alltid innan

Ni går ut den nu rena och friskahyn med ett osynligt lager Amarant Snöcream, som också är ett utmärkt puderunderlag, som gör att pudret ej kan skada.

amarant

Coldcream
-nattcream-

Otonic
-ansiktsvatten-

Snöcream
-dagcream-

Tillverkare: A.-B. OXYGENOL, Stockholm, Kungl. Hovleverantör

Moderskapshjälp.

Kerstin Hesselgren.

Frågan om moderskapshjälp till barnaföderskor har varit ett av dessa lagstiftningens sorgebarn, som aldrig kommit ut i livet, utan blivit som det legendariskt säges att fäderna bruka göra med de små flickebarnen, då en son födes.

Liknelsen haltar visserligen, men vi uttrycka i alla fall vår varma önskan, att det nu framförda förslaget till moderskapsskydd måtte av rikens fäder mottagas icke som ett sorge- utan som ett önskebarn, vilket de med stolthet vilja föra ut i livet.

Ty väntan har varit lång och för mången svår. I snart 30 år har lagstiftningen gått in för moderskapsskydd för vissa grupper barnaföderskor, men stöd för skyddets effektiva utövande har under alla dessa år saknats i Sverige.

Förslag har visserligen framkommit åtskilliga gånger, både i försäkringsformen och som understöd. Men, som vi redan antytt, aldrig kommit in i lagstiftningen. I rättvisans namn må vi dock tillstå, att det ibland kanske varit på grund av arbetarekvinnornas motstånd, ty det har framkommit förslag, som av dem ansetts bättre, att de icke upphöjts till lag, ty därmed skulle frågan blivit alltför otillfredsställande löst och fastlåst för långa tider framåt.

Då vi gå in för det nu framlagda förslaget, är det icke för att det helt fyller våra önskemål och fordringar, utan därför att det är det första förslag, som upptagit frågan om moderskapshjälp på så bred basis och samtidigt under former som vi principiellt äro anhängare av.

Resolution, antagen å mötena i Stockholm och Borås, anordnade av frisinnade och soc-dem. kvinnor.

Mötet i Malmö, till vilket anslutning skett från flertalet av kvinnoföreningarna därstädes, förordade den till antagande å respektive föreningarnas möten.

En av samhällets viktigaste uppgifter för nutid och framtid är, att möjliggöra fostrandet av sunda och livsdugliga barn.

Väntande och nyblivna mödrar och deras späda barn måste beredas lämpliga levnads- och vårdförhållanden. Som ett led i arbetet härför fordra vi:

att det sedan år 1900 bestående arbetsförbudet efter barnsbörd för kvinnor i visst industriellt arbete kompletteras med ersättning för mistad arbetsförtjänst,

att det nu för första gången framkomna förslaget om understöd för alla obemedlade och mindre bemedlade nyblivna mödrar ofördröjligen lagfästes,

att de förbättrade vårdförhållandena för mödrar och späda barn som sakkunnigeförslaget innebär, även måtte snarast genomföras och att därför nödiga medel av stat och kommun beviljas.

Det är också enligt vår mening av den beskaffenheten, att inom dess ram förbättringar kunna göras allt eftersom möjligheterna medgiva. Tiden behöver då icke nötas bort med en massa utredningar för utformandet av nya förslag.

Vad innebär då det föreliggande förslaget av hjälp och understöd för barnaföderskor? Jo, att alla obemedlade och mindre bemedlade barnaföderskor skola erhålla moderskapshjälp av 50 kr., som utbetalas med 25 kr. vid förlossningen och 25 kr. några veckor därefter. Därutöver erhålla kvinnor, anställda i sådant industriellt arbete att arbetsförbud föreligger i enlighet med 1912 års arbetarskyddslag, ersättning för förlorad arbetsförtjänst med två tredjedelar av lönen under tre veckor.

Inkomststrecket, utöver vilket icke understödet utgår, är draget vid gränsen av 500 kr:s beskattningsbar inkomst. Då vi redan erfarit att denna beräkningsgrund missuppfat-

Åda Nilsson.

tats, kan det icke anses omotiverat upplysa, att det icke gäller den årliga inkomsten, utan den som blir beskattningsbar sedan alla avdrag äro gjorda. Att denna beräkningsgrund valts torde vara beroende av möjligheten till rättvisare ekonomisk beräkning än om ett visst inkomststreck drages.

När man dessutom erfar att över 70,000 av de cirka 100,000 barnaföderskorna pr år komma långt under den beskattningsbara inkomsten av 500 kr., måste man känna sig rätt lugn för att strecket inte dragits för snävt nedåt. Men ingenting hindrar att den beskattningsbara inkomst-siffran höjes till t. ex. 600 kr. och att beloppet ävenledes höjes, ty detta kan ske utan att ramen spränges sönder, inom vilket förslaget är uppbyggt. Naturligtvis stiga då kostnadsberäkningarna. De 3 1/2 miljoner kr., som äro beräknade täcka kostnaderna, av vilka föreslås att staten skall betala 2,800,000 kr. och kommunerna 700,000 kr., komma då inte att räcka till.

Men det gör ju inte så mycket. Svenska staten har säkerligen råd kosta på denna sociala reform några hundra tusen kronor till. Konsten blir att få riksdagen att gå med därpå. Men varken de mindre bemedlade eller de obemedlade kvinnorna och männen visade ett sådant intresse för vilka representanter, som skulle komma till riksdagen vid 1928 års val, att dess utgång gav majoritet åt de grupper, som särskilt intressera sig för de sociala frågornas lösning i den riktningen.

Sakkunnighetsbetänkandet uppta-

ger även en annan viktig del av moderskapsskyddet.

Förslaget avser även en förbättrad moderskapsvård. Undersökningen före förlösningsen, som ofta är av stor vikt för moderns hälsa och av djupt ingripande betydelse vid barnsörden, skall göras möjlig att regelbundet företagas ävensom erhållas efter barnsörden.

Härför fordras upprättandet av mödra- och barnavårdscentraler i större samhällen och i övrigt att tjänstebarnmorskorna få denna verksamhet sig förelagd till utövning.

Behovet av förlossningshem med överkomliga avgifter framhålles mycket varmt och även behovet av hemvårdarinnor. Upprättandet av mödra- och spädbarnshem begäres även intresse för.

Betänkandet angående moderskapsskydd är ett digert verk och omfattar en hel del utredningar. De sakkunniga ha utgjorts av yrkesinspektrisen fröken Kerstin Hesselgren, d:r Ada Nilsson, byråchefen i Socialstyrelsen hr J. A. Molin och hemmansägaren hr O. L. Tjällgren. Som ordf. och ledare av de sakkunnigas arbete har fröken Hesselgren fungerat på uppdrag av chefen för socialdepartementet. Många personer med erfarenheter och insikter ha kallats för samråd för olika delar av utredningen, vilken är, som redan antytts, mycket omfattande och därtill särdeles intressant och rekommenderas till studium.

Nu blir den mest brännande frågan: När skola vi få denna reform genomförd? Anna Lindhagen ansåg att alla partier borde kunna enas om förslaget. Men redan i betänkandet finner man en förespråkare för uppskov och kända röster ha även i pressen kraxat därom.

Detta är dock en arbetarkvinnornas fråga i allra högsta grad och vi hoppas att de också komma att ge sin mening tillkänna att de ansett sig väntat länge nog.

S. V.

Rekvirera förhöjd upplaga av

MORGONBRIS

nästa nummer, som blir särdeles värdefullt ur agitatorisk synpunkt.

Kvinnorna intresserade för moderskapsskyddet.

Fordra frågans lösning snarast.

Redan ha tre möten ägt rum under stor tillslutning från kvinnornas sida, vilka bestämt uttalat sig för, att frågan om införandet av moderskapsunderstöd och bättre vårdmöjligheter för mödrar och späda barn ofördröjligen måtte bliva infört här i landet.

Det första mötet hölls i Konserthuset i Stockholm. Anordnare voro Frisinnade Kvinnors Riksförbund och Sv. Soc.-dem. Kvinnoförbund. Sakkunnigekommitténs ordf., fröken Kerstin Hesselgren, redogjorde ingående för förslaget och uppehöll sig särskilt vid de punkter i detsamma, som kunde fordra närmare redogörelse. D:r Ada Nilsson gav i inledningen av mötet en intressant historisk överblick, hur barnsängsvården här i Sverige under de tvåhundra senaste åren utvecklats.

Diskussionen gav uttryck för, att nu vilja kvinnorna inte längre veta av några undanflykter för ett lagfästade av denna fråga. Den föreliggande utredningen är allomfattande, förslaget moderat och väntan har varit mer än lång, varför inga bärande sakliga skäl finnas för uppskov. Behovet är för länge sedan konstaterat. Ytterligare förhållande kan betecknas som meningslös grymhet mot de fattiga mödrarna.

Barnavårdsnämndens förest. fröken Anna Lindhagen, för vilken dessa frågor alltid legat i första planet av intresse jämte frågan om understöd åt ensamställda mödrar och deras barn, ansåg att detta förslag borde kunna ena alla partier i riksdagen. Det är uppbyggt på rättvis grund och till rimliga kostnader. Heder och tack! var Anna Lindhagens slutord till de sakkunniga, vilket mötesdeltagarna underströk med kraftiga applåder.

Senare har fröken Hesselgren talat på ett stort möte i Borås och ett i Malmö, vilka båda möten understroko kravet på en snar lösning av frågan.

Se uttalandet å närliggande sida.

Vad annat är en mans liv, när det är stort, än detta, att tända eld i tappra, unga hjärtan.

Wilhelm Ekelund.

Bjud

familjen och Edra gäster till kaffet på härliga amerikanska muffins — men gör dem så här på Rumfordvis:

Korintmuffins.

150 gr. smör eller margarin, 2 dcl. socker, 2 ägg, 1 klp. korinter, 1/2 citronskal, 250 gr. vetemjöl, omkring 1 1/2 dcl. gräddmjölk, 2 strukna tsk. Rumford bakpulver.

Till formarna: 1 msk. smör, 2 msk. vetemjöl.

Beredning: Smöret smältes, får kallna och röres med sockret tills det är pösigt. Därefter tillsätts de uppvispade äggen. Korinterna rensas, sköljas, torkas, blandas med litet av mjölet och nedröras jämte det rivna citronskallet. Resten av mjölet siktas med Rumford bakpulver och blandas i, omväxlande med gräddmjölet. Smeten slås i smorda och mjölade pastej- eller bakelseformar och kakorna gräddas genast i varm ugn.

Säljes aldrig i lös vikt.

RUMFORD

— det hälsosamma fosfatbakpulvret.

Varje medlem

bör bereda sig att deltaga i agitationen för värvandet av nya medlemmar till den soc.-dem. kvinnorörelsen.

Förståelsen och intresset för vår rörelse börjar allt mer vinna insteg bland arbetarkvinnorna. Må vi gå dem till mötes och upplysa dem om våra mål och medel.

Minns att många viktiga frågor fordra kvinnornas medverkan för deras lösning.

Varje medlem alltså en aktiv agitator!

Låt oss äga mod — och vi skola finna, att vi äga mer frihet och lycka än vi annat!

Ellen Key.

Vad har nykterhetsrörelsen betytt för kvinnorna?*

Jenny Aronsson.

Denna fråga har ställts till min ringa person och jag tvekar ej att svara: Den har betytt ofantligt mycket just för kvinnorna, och då i första hand småfolkets kvinnor. Otaliga äro de vittnesbörd som skulle kunna dragas fram om huru mycket gott nykterhetsrörelsen fört med sig, allt ifrån sin upprinnelse under Peter Wieselgrens kamp mot husbehovsbränningen intill nuvarande tid.

Som ett belysande exempel på hurudan tiden och seden under förra hälften av adertonhundratalet var, är den tidens diktning, evad den berör supseden och dess inverkan på såväl land som folk. Under tiden 1810—1830 (då konsumtionen av brännvin hade stigit till 46 liter pr individ) skrev en skald:

”Och kungen sitter på Stockholms slott och nickar och nickar och nickar. Omkring honom står hans försupna folk och hickar och hickar och hickar.”

En annan skald skrev, med tanke på kvinnans ställning under denna tid, bland annat:

”Hon föddes ju att verka i det stilla, inunder hymens milda ljuva bloss. I hemmets solbelysta värld den lilla, vid sidan av en supig man som släss.”

Dessa fattiga rader giva oss en blyxtsnabb belysning över kvinnans allt annat än avundsvärda lott att vara född till att leva hjonelag med en supig man som släss. Så självklar var den uppfattningen då, att kvinnan skulle finna sig i alla de vedervärdiga förhållanden dryckenskapen förde med sig, för henne själv, hem och barn.

Ser man nykterhetsrörelsen och dess raska

frammarsch mot denna mörka bakgrund (vilket man otvivelaktigt bör göra, men nutidsmänniskorna ofta förgäta), inser man klart och tydligt huru stort, välsignelsebringande arbete den utfört, och alltjämt utträttat, särskilt för kvinnorna, enkannerligen då småfolkets kvinnor. Dessa som icke kan skicka sin berusade herre och man in i hans egna rum, för att sova ruset av sig, som icke kan undanhålla barnen se sin berusade faders eländiga exempel, som icke hava tjänare att få till hjälp, utan ensamma måste rida ut kampen mot mannens ”ölsinne”; dessa som icke kan skydda sig själva på grund av bristande tillgångar.

Otaliga äro också de tacksamhetsbevis nykterhetsrörelsen fått mottaga av många, många kvinnor, för den hjälp de genom densamma erhållit.

Nykterhetsrörelsen har också lyckats omskapa tiden och seden. Ifrån att det förr var en skam att delta i nykterhetsarbetet och hålla sig nykter, är det väl nu närmast en skam att visa sig rörd av spritdrycker, att vara berusad. Kvinnans ställning har ock betydligt förändrats till det bättre. Hon har sin fria vilja att bilda hjonelag eller ej med en man, som använder sprit. Under tiden hade de allmänna lagarna så omarbetats, att de numera i stort sett kunna skydda hem och barn från en rusig familjefaders överväld. Den allmänna rösträtten har fört det utsägligt goda med sig, att kvinnorna själva få vara med om (ja genom sin mångfald kunna avgöra) spritdryckerernas reducering och borttagande, för att nu ej nämna många andra onda ting, som det ligger i kvinnornas intresse att genom rösträtten beivra. Kvinnan av vår tid är nu i den lyckliga ställningen att hon fritt och obehindrat får intaga platsen bredvid mannen, för att, som god hjälp, delta uti det oupphörliga fostringsarbete — däri inberäknat nykterhetsarbetet — vår tid och vår framtid kräver för såväl hem och barn, som för dem själva, för mänskligheten.

Makt fordrar ansvar. Rättigheter fordra skyldigheter. Må kvinnorna i sin nuvarande ställning aldrig förgäta detta. Må de aldrig förglömma det oerhörda arbete nykterhetsrörelsen nedlagt för deras eget bästa, för deras frihet! Det är därför stora förhoppningar nykterhetsrörelsen i vår tid knyter vid kvinnan. Skola dessa förhoppningar komma på skam? Eller skola kvinnorna visa sig värdiga förtroendet att lagstifta om alkoholen?

Jenny Aronsson.

Har av red. blivit ombedd att i en kort artikel svara på frågan, vad jag anser, ”att nykterhetsrörelsen betytt för kvinnorna, särskilt då för småfolkets kvinnor”.

Jag vore frestad att, som Disa Västberg säger i Social-Demokratens enqué, svara *allt*. Inte endast som nykterhetsvän, utan

Anna Wallin.

även som ledamot i bl. a. nykterhetsnämnden styrker mig i denna min uppfattning. Aldrig har, mig veterligt, spritintresset varit en orsak till att en vanlig fattig arbetare fått en bättre och mera ordnad ekonomi, men väl absolutistens. Aldrig har en man, som gripen av en kronisk törst, vankar från den ena ölstugan till den andra, brytt sig så om sin familj, sitt hem och sin medborgarrätt som absolutisten.

Aldrig har en människa, *därför att hon var nykter*, råkat i raseri så att hon slagit ihjäl någon eller gjort något annat liknande, men väl den av spriten omtöcknade. Läs pressens uttalanden och kommentarer vid en hel del brott, dråp, misshandel, överfall och bilolyckor.

Det är onödigt att nämna flera exempel, då vem som helst, som är intresserad därav, kan få exempel i tillräcklig mängd, bara man läser en tidning. Nykterhetsvänlig eller icke.

Men vad vi vet och vad vi hört talas om är, hur många gånger förhållandena blivit bättre i hem, där mannen fört ett supigt liv, men så blivit nykterhetsvän och därigenom fått andra intressen.

Ansvarskänslan har vaknat till liv. Hustrun och barnen behöva inte längre bäva för mannens, faderns, hemkomst och undra om han är full eller nykter då han kommer.

Det finns många som använda sprit endast i sådan mängd att de sköta sitt hem och sin familj och arbetet ordentligt ändå. Dessa tycka givetvis att det vore orätt mot dem om det bleve ett förbud. Men när de inte själva ha detta begär som före allt annat skall tillfredsställas, så kan jag inte annat än tycka att de borde ta steget fullt ut och avstå alldeles. De borde även förstå att det är ett farligt bruk, som därmed upprätthålles. Var inte så säkra på att sönerna ha samma karaktär och samma måttfullhet. Det kan lika ofta komma tillfällen

* Överstående från förra numret.

Är ni 25 år och gammal — eller 65 år och ung?

Den kände danske läkaren, Carl Ottosen, överläkare vid Skodsborgs sanatorium och ett par andra av Danmarks största kuranstalter, höll under nov. och dec. några föreläsningar i Stockholm över hälsans bevarande, som blevo mycket uppmärksammade och måste återupprepas på grund av den stora publiktillströmningen.

Få om ens någon av offentlig kända läkare i samtiden torde kunna få åhörarna med sig och göra ett sådant intryck som d:r Ottosen.

I drastiskt målände vändningar och stundom användande sig av paradoxens korthuggna form, förstår han att ge en helt ny syn och inställning hos sina åhörare över företeelser inom det område han behandlar. Under muntra, skrattfrestande poänger väcker han till självprövning och eftertanke.

Han går främst in för att göra läkaren överflödig så mycket som möjligt.

Enligt d:r Ottosen bör en frisk människa icke

1) ha för högt blodtryck, ty det uppkommer av en inre förgiftning och bör genast regleras,

2) vara lat eller trött inte ens efter en hård arbetsdag, ty en lat och frisk människa finns inte,

—
då fadern men för sent får ångra att han inte själv avstod och lärde sin son det samma.

Jag vill inte längre ta tidningens utrymme i anspråk utan blott betona att min uppfattning är den att nykterhetsrörelsen jämte arbetarörelsen varit de krafter som främst varit mäktiga att höja och hjälpa de fattiga till en mera människovärdig tillvaro, en bättre ekonomi, en större trevnad, ett större livsintresse, ett större ansvar för hem och samhälle, ett glatt och fritt umgänge med kamrater, en fostran till goda samhällsmedlemmar.

Men en stor förutsättning för att vi ska nå det mål vi eftersträva: "ett lyckligt folk i ett lyckligt land", är, att vi ta bort den största stötestenen som stänger för vägen dit: alkoholen.

Och även i det arbetet *har, bör och kan* kvinnorna uträtta mycket.

Fru Elma Danielsson skrev på tal därom en gång: "I allmänhet kan inte en kvinna uppfostra en vuxen man — men hon kan uppfostra sina söner."

Anna Wallin.

Fritjof Schöldt: *Stilleben.*

3) bör inte vara pessimist, ty en frisk pessimist finns heller inte,

4) bör icke lida av sömnlöshet, ty sömnlöshet är ett tydligt tecken på sjukdom och bör genast avhjälpas,

5) bör icke lida av huvudvärk,

6) skall icke gå med kalla och våta fötter och klubbiga händer,

7) skall icke ha illaluktande avföring.

Naturligtvis talade icke d:r Ottosen bara om vad man inte skulle ha utan mest om hur felen skulle avhjälpas och undvikas.

En av de viktigaste förutsättningarna till hälsa är normal avföring. Förstoppning förorsakar förgiftning och därmed en mängd sjukdomsföreteelser; även sömnlöshet. Den måste således i första hand hävas. Exempel finnas att Karlsbadersalt botat mer än tjuguarig sömnlöshet, påstod d:r Ottosen. Han poängterade vidare, att det är vårt eget fel om vi ej ha god hälsa och bevarad ungdom till sena ålderdomen. Vi måste lära oss leva på **r ä t t a s ä t t e t!**

Det är främst 7 bud vi böra efterleva: 1) sol och ljus, 2) frisk luft, 3) vatten för kroppen både in- och utvändigt, 4) ren föda (vitamin- och mineralrik), 5) arbete, motion och gymnastik, 6) god vila, sömn och rekreation, 7) skydd mot kolden på ett rationellt sätt genom lämpliga kläder och bostäder.

Sol, ja! "Där solen går in, går läkaren ut", sade doktorn. Uppmanade att hålla rummen ljusa och luftiga. Bort med mörka gardiner och tapeter, som äro tillhåll för bakterier.

Frisk luft är absolut nödvändig. Börja dagen med andningsgymnastik framför öppet fönster. Det ger blodet fart och friskt syre. Se till att bröstvidden är större än vidden över magen!

Drick rikligt med vatten. Gör i ordning ett par tvättvantar av grov frotté, doppa dem i ett handfatt kallt vatten och gnid hela kroppen hastigt och hårt — det är det bad ingen är för fattig att ta och ingen är för rik att undvara varje morgon. Och det är mycket nyttigare än de dagliga varma baden — som det dessutom behövs badkar till!

Födan bör vara ren, helst vegetarisk. Biffstek, kalvstek o. d. smaka somliga gott — men det är lik, det kan inte bortresoneras. Och när vi förtära det få vi i vår kropp även rena avfallsprodukter, d. v. s. gifter, såsom svett och urinsyra, vilka särskilt bildas i djurets dödsögonblick, i dödssträcken, och sedan alltså kvarstanna i den döda kroppen — som vi äta!

Arbete och motion är nödvändigt för att bli "i form".

Efter dagens olika uppgifter behöva vi rekreation, vila och sömn. Förståndiga nöjen och förströelser, som dock ej få intränga på den tid, vi skola sova, då ju sömnen är av så oerhört stor betydelse för kroppens välbefinnande, och vi måste laga så vi få sova i en **g o d** bädd — "har ni ingen bra säng, sälj då alla de andra möblerna och köp en", föreslog d:r Ottosen.

Och det sista budet — vi måste skydda oss mot kolden! Vi ha ett härligt klimat och kolden kommer

Centraleuropas "Kinderfreunde" får efterföljare i vårt land.

Soc.-dem. ungdomsförbundet startar en organisation för 12—17-åringar.

Meddelandet om soc.-dem. ungdomsförbundets beslut att starta en särskild organisation för ungdomar i 12—17-årsåldern har väckt uppmärksamhet och intresse på skilda håll. Detta, liksom allt annat nytt, har mötts med undran, misstro och fördömelse, men också med glädje, förhoppningar och välgångsönsknin-
gar.

Den nya organisationen har på ett håll ansetts som en ny pionjärrörelse av bolsjevikiskt mönster, på ett annat som en ny scoutörelse. Och allt eftersom vederbörande varit sympatiskt eller antipatiskt stämde mot nämnda rörelser, har ungdomsförbundets beslut betraktats med beklagande eller gillande. Någon är rädd för att barnen skola utsättas för militaristisk drill, en annan för att barnen skola iproppas politiska dogmer.

Uppfostran skall vara neutral, opartisk, säger man och glömmer därmed, att vi alla, medvetet eller omedvetet, suggestivt inverka på vår omgivning, och att barn i synnerhet äro mycket mottagliga för suggestio-
ner. De mottaga dem i hemmen, i skolan och bland kamrater. Man glömmer också, att vi människor

oss ej till skada, bara vi veta att skydda vår kropp för den genom varma, lämpliga kläder och varma bostäder — vi skola ej "klä oss på franska och frysa på svenska", som d:r Ottosen träffande sade. Och det är inte utan att vi måste tänka litet närmare på just den saken — det är inte nyttigt med silkeplagg under våra vintrar!

Vi måste även minnas att en fet människa utsättes i regel för fler sjukdomar än en mager, får förr ålderdomskrämpor och dör förr.

Efter föredragen var en timme anslagen att få framställda frågor besvarade på från åhörarna.

Detta är endast några antydningar om vad d:r Ottosen hade att förtälja sina åhörare över det viktigaste av alla ämnen: hälsans bevarande och ungdomens vidmakthållande. Är man 65 år skall man känna sig ung som om man vore 25. Det går om man bara lever på rätta sättet.

V.

Bild från en dans- och lekstund med "Kinderfreunde" i en mindre stad i Tyskland.

ofta äro bundna av vanetänkande, vilket håller oss fångna i fördomar och falska föreställningar, och att den uppväxande generationen även får del därav vid uppfostran. Historieundervisningen med krigshjälteglorifieringen är ett exempel på den undervisning som är allt annat än opartisk, religionsundervisningen är ett annat område, där lärarens subjektiva uppfattning ofta ställes som norm för barnen. Börds- och börsaristokratiens uppfattning om "bättre" och "sämre" folk har trängt in i det allmänna medvetandet långt mer än man kan tro ibland. Se här ett litet exempel.

För någon tid sedan mötte jag på gatan ett par flickor i 9—10-årsåldern, av allt att döma små arbetar-
töser. Redan på avstånd kunde man av deras ivriga miner och högljudda tal förstå att det rörde sig om något för dem mycket viktigt. Just då de passerade sade den ena av flickorna:

"Ja, tänk att hon är så viktig och hennes pappa är ju bara en arbetare!"

"Nej, hon har minsann ingenting att vara viktig över", instämde den andra, "pappan är ju bara arbetare!"

Riktlinjer för den nya organisa-

tionen har emellertid angivits av socialdemokratiska ungdomsförbundets ordf., hr Adolf Wallenheim, vilken erinrat om, att det här är meningen ge den ungdom, som mången gång känner sig håglös och dådlös, något att intressera sig för. Närmast kan det väl uttryckas så, att man strävar efter att ge ungdomen en sund medborgaruppfostran. Man önskar väcka dess respekt för arbete, såväl handens som hjärnans, utveckla känslan för kamratskap samt stimulera verksamhetslusten och skaparkraften. Genom friluftsliv vill man väcka intresse för naturen, för ett friskt fysiskt liv, sålunda kommer även gymnastik, lek och idrott att ingå i programmet samt slöjdarbete. Ungdomarna skola få tillfälle till intellektuell träning inom särskilt lämpade studiecirklar och genom parlamentariska övningar, samt genom föredrag och referat sättas i tillfälle att komma i kontakt med skilda delar av den andliga odlingens fält.

Den nya organisationen skall arbeta fristående från ungdomsförbund och parti, men den centrala ledningen för hela landet skall utgöras av ett särskilt utskott tillsatt av ungdomsförbundets styrelse.

Av mycket stor betydelse är att organisationen får dugliga ledare,

framhåller hr Wallenheim. Det måste vara människor med intresse och fallenhet för en sådan verksamhet, de måste ha kännedom om barnens psyke. Ledarna måste vara folk med ordning och reda och sådana, att de moraliskt kunna tjäna som föredöme för barnen.

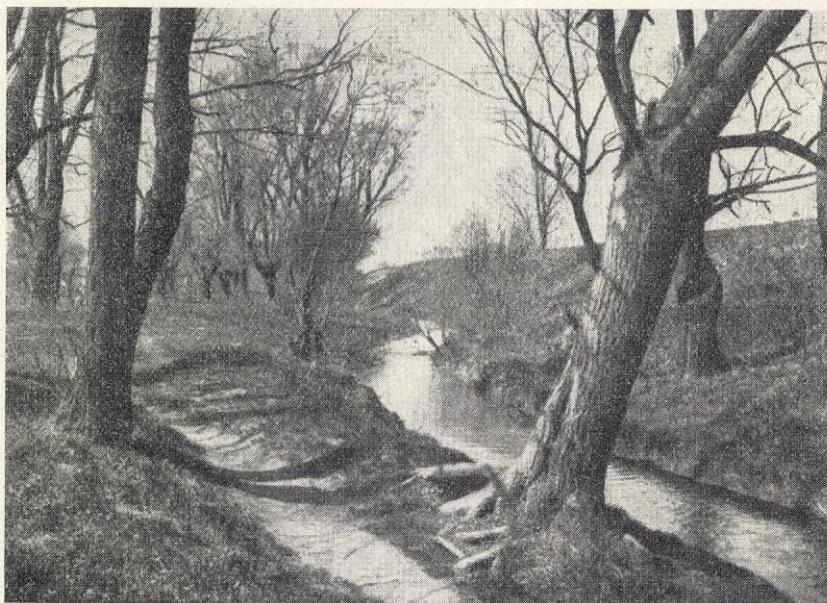
Inom ramen av det hr Wallenheim antytt rymmes oerhört mycket. Det är ju självklart, att inom den tillämpade sammanslutningen, liksom inom andra organisationer, får man räkna med grupper av varierande kvaliteter.

Vill man se organisationer, av det slag ungdomsförbundet ämnar skapa, i verksamhet, skall man inte stanna varken inför den bolsjeviska pionjärrörelsen eller scoutrörelsen, utan inför Kinderfreunde i Tyskland och Österrike.

Kinderfreunde tar hand om barnen redan vid 8 års ålder och är följaktligen uppdelad i tre åldersgrupper: "Kycklingar", "Ungfalkar" och "Röda falkar". Har man haft tillfälle studera arbetet inom Kinderfreunde i de båda länderna, är det med verklig tacksamhet och glädje man möter budskapet om att något liknande håller på att växa fram här i landet. Ty att leva med dessa österrikiska och tyska ungdomar, det är som att få ett förnyelsens bad, vilket skänker förhoppningar och ny tro på livet och människorna. Det centrala inom Kinderfreunde det är inte någon lära utan den levande verkligheten, livet självt.

Samvaron inom Kinderfreunde saknar ingalunda disciplin men äger likväl rum i en kamratlig, otvungen anda. Barnen bli tränade att tänka själva, att komma med initiativ eller att ge en lösning på något. Vandringar och utfärder betyder inte bara en bättre fysik, under dem stärkes samhörighetskänsla, solidaritet och rättskrav. Allt arbete uppdelas, det är en fostran till inbördes hjälp. Genom exemplens makt och en god pedagogik danas de ungas karaktärer, och man får en förnimmelse av, att den ungdom, som från Kinderfreunde går ut i livet, har en stark etisk grund att bygga på.

Organisationerna äro uppdelade i grupper om tio barn vardera, flickor och gossar gemensamt, och varje grupp har en ledare från ungdomsklubben. Det var verkligen mycket överraskande att finna, med vilken iver och intresse dessa ungdomar i 18—20-årsåldern omfattade ledarskapet för respektive grupper. Sär-

Som ett led i "Kinderfreundes" uppfostran ingår väckande av kärlek till naturen. "Naturfreunde" medverkar bl. a. genom spridandet av rykort över natursköna platser. Bilden här ovan ett exempel.

skilt frapperades man av att bland ledarna finna så många unga män, vilka med glädje och stolthet talade om sin grupp och strävade efter att den skulle utgöra en mönstertrupp. Och barnens tillgivenhet för sin ledare eller ledarinna var vacker att se, ty den var äkta och sann.

Under de senaste åren har Kinderfreunde under somrarna samlat sina medlemmar till lägerliv. Man har bildat "barnrepubliker", inom vilka barnen själva utövat självständig förvaltning, skapat disciplinen och varit de mest aktiva. Det är så man häpnar över det utomordentliga sätt på vilket detta skett, vilken klokhet och sundhet barnen röjt i sitt sätt att handla.

Kinderfreundes arbete är så omfattande, så intressant, så givande, att en redogörelse därför ingalunda rymmes inom en enda liten artikel. Jag hoppas få tillfälle återkomma till detta.

Här i landet har som bekant en och annan sammanslutning av ungdomar i 12—17-årsåldern redan startats. I Värtan finns en organisation, "Unga örnar", bestående av ett 50-tal käcka pojkar. Det sägs, att mödrarna därute beklaga, att det inte finns något liknande för flickor. Man hoppas innerligen att det endast beror av en tillfällighet att inte flickorna kommit med bland Unga örnar i Värtan. Bland Ungfalkar och Rödfalkar äro flickor och gossar jämbördiga, och det framhålles ofta bland de ledande inom Kinderfreunde som något synnerligen värdefullt och uppfostrande å omse håll, att

kamratskapet mellan gossar och flickor växer sig starkt. Inom den socialdem. ungdomsrörelsen här i landet har man ju endast goda erfarenheter av samarbetet mellan kvinnlig och manlig ungdom.

Vi alla, som anse att en av nationens förnämsta och värdefullaste tillgångar utgöres av ett både fysiskt, psykiskt och andligen starkt släkte, må av hjärtat hälsa den nya organisationen varmt välkommen. Vi böra ge den vårt stöd, låta den känna vår förståelse och förnimma att vi dela dess strävan. Vi hoppas innerligt, att inom denna nya organisation en livsvarm, modig, viljestark, ansvarsmedveten och rättänkande ungdom skall danas.

Birgit Magnusdotter-Hedström.

Marxismens mest avgörande framsteg ligger däri, att den infört be-reppet "historisk utveckling", där den äldre socialismen reste eviga och absoluta systembyggnader. Det klingar därför som ett rätt tvivelaktigt beröm att prisa en orubblighet, som skulle tro sin teori vara definitivt avslutad och sin taktik böra alltid vara densamma, hur än förhållandena växla. Det slaget andlig orörlighet hör hemma inom den ortodoxa teologin, men absolut icke i vare sig den vetenskapliga synen på eller det praktiska ingripandet i utvecklingen av samhället, denna ofantligt komplicerade och ständigt rörliga organism.

Hjalmar Branting.

En märkesman.

Eduard Bernstein.

Den 6 innevarande jan. fyller en av socialismens internationellt mest frejdade män, E d u a r d B e r n s t e i n, 80 år. En av de få i främsta ledet kämpande veteraner från rörelsens genombrottstider, som ännu dväljes kvar bland den glesnande kretsen.

De yngre inom vår rörelse ha väl ej så livlig förnimmelse av den på sin tid (slutet av 1890-talet och början av 1900-talet) så upprörda meningsstrid, som Bernstein med sin omtvistade evolutionära utvecklingsförkunnelse åstadkom överallt, där marxistiskt färgad arbetarerörelse vunnit insteg i de olika länderna.

Bernstein var ju, som känt, upphovsman till den s. k. r e v i s i o n i s m e n inom socialdemokratien. Innebärande en kritik utav vissa av Marx och Engels dragna slutsatser angående det kapitalistiska samhällets utvecklingsgång. Till exempel bestridandet av den s. k. "eländesteorin", som av Marx och Engels förfäktats i "Kommunistiska manifestet". Det vill säga: att arbetaren i sin utarmning, genom den industriella kapitalismens fortgående utsugning, skulle gemensamt med sina likar tvingas till en snart förestående omvälvning av det bestående samhället. En katastrof påskyndad av kapitalismens egen inneboende tendens att utarma flertalet under det ett fåtal blevo allt rikare och rikare. Detta enligt historiskt skönjbara lagar, logiskt betingade av utvecklingen själv o. s. v. I förbigående erinras att "Kommunistiska manifestets" förf. själva delvis reviderade dessa uttalande vid en senare tidpunkt.

För övrigt stred Bernstein för en helt ny inställning till senare tids

Från utlandet.

Den utvidgade änkepensioneringen

som lyckligt passerat engelska underhusets s. k. "läsningar" kommer att utvidga kretsen av änkor, berättigade till pension, med närmare 100,000, enligt antagande. Inom överhuset har dock lagen, när detta skrives, ej blivit konfirmerad då där ett ändringsförslag i rent provokatoriskt syfte antagits i 2:a läsningen. Emellertid hoppas regeringen innan parlamentet tar julferier få lagen antagen av båda husen i dess ursprungliga skick.

politiska och faktiska förhållanden för socialdemokratins vidkommande. Han ansåg, att om det verkligen gagnade arbetareklassen, borde allianser ingås mellan socialdemokratien och borgerlig vänster.

Det skulle föra för långt att här närmare gå in på Bernsteins och hans då fåtaliga anhängares kontroverser med det av Bebel-Kautsky anförda majoritetsblocket inom världens då mäktigaste socialdemokratiska parti.

Å en tysk partidag 1901 yttrade Bernstein under den häftiga diskussion, som då ägde rum med anledning av ett föredrag av honom för Berlins studenter, bl. a. (enligt Brantings brev till Soc.-Dem. från kongressen): Sätt ej dogmen i högsätet. Vetenskaplig socialism betyder icke att vi redan sitta inne med all sanning. Tro inte att rörelsen lider av fri och ärlig kritik, ty rörelsen har sina rötter och sin kraft icke i våra formuleringar, utan i arbetareklassens hela ställning i det moderna samhället. Detta är ingalunda att förringa Marx värde. Vidareutveckling är all teori öde.

Nu veta vi ju alla, att det mesta av Bernsteins så fördömda revisionism redan under världskriget och ännu mer efter praktiserats världen över, där socialdemokratien förmår göra sig gällande.

Många år har Bernstein nödgats vistas utom Tysklands gränser. Dels till följd av "socialistlagen", dels av rent privata skäl. Efter 1902 har, med kort avbrott, Bernstein tillhört tyska riksdagen. Bernstein har givit ut många böcker, varit redaktör för åtskilliga tidningar och framför allt redigerat den internationella socialismens yppersta tidskrift: Sozialistische Monatshefte.

A. V.

Den stora arbetslöshetsförsäkringen

som engelska regeringen gått in för ser ut att kunna lotsas i hamn, ehuru det ej är alldeles säkert att det går före parlamentets julferier, som regeringen hoppats.

Det har sett ganska hotande ut, till följd av obstruktionspolitik från arbetarepartiets vänstra flygel, för regeringen att driva förslaget igenom. Efter ett energiskt ingripande från stats- och finansministern samt ledande fackföreningshåll tycks emellertid, när detta skrives, svårigheterna vara bilagda och förslaget understöd från ett enigt arbetareparti säkrat. När detta läses ha antagligen dagspressen hunnit meddela resultatet, för så vitt ärendet hinner slutbehandlas före jul.

Kvinnlig statsbanedirektör.

I danska statsbanedirektionen har nyligen insatts fröken Anna Westergaard. Hon har under en längre tid med uppmärksam skicklighet och energi arbetat inom den danska järnvägstjänsten och anses som framstående trafikexpert.

Till hedersmedborgare

har staden Wien kallat två av den borgerligt radikala kvinnorörelsens pionärer: fru Marianne Hanish, grundaren och ledaren av den österrikiska kvinnorörelsen, samt förf. Rosa Mayreder, känd även för svensk publik genom sitt författarskap.

Vår partivän, borgmästare Karl Seitz, överräckte diplomerna med ett tack för den stora insats dessa båda personer gjort österrikes radikala framstegssträvanden. Fru Hanish höll, trots sina 90 år, ett spirituellt tal vid det högtidliga tillfället.

A. B. F:s utbildningskurser sommaren 1930.

Inbjuder till 11 specialkurser. Bland dessa en kvinnokurs.

Arbetarnes Bildningsförbund har nu till arbetareorganisationerna utsänt inbjudan till specialkurser för utbildning av studiecirkelledare. A. B. F. kommer sålunda att under sommaren 1930 anordna 11 specialkurser, därav 10 avsedda för både manliga och kvinnliga deltagare, samt en kurs för enbart kvinnor.

Kursernas uppgift är att giva deltagarna ledning och utbildning för studiecirkelarbetet med vad därtill hör. De omfatta därför ämnen, som ha särskild betydelse för A. B. F:s studieverksamhet.

Kurserna omfatta följande ämnen:

Socialism. Ledare: Gunnar Hirdman.
Moderna samhällsaskådningar i filosofisk belysning. Ledare: Alf Ahlberg.

Minnesskrift över Kata Dalström.

Kata Dalström vid 17 år.

Stockholms Fackliga kvinnliga samorganisation har i samband med bildandet av sin Kata Dalströmsfond utgivit en minnesskrift över henne, redigerad av Maja Björkman-Broberg, till ett pris av kr. 1:50.

I denna belyses Kata Dalströms

Arftlighetslära och rashygien. Ledare: Yngve Hugo.

Socialpolitiska frågor. (Kvinnokurs.) Ledare: Ruben Wagnsson och Kerstin Hesselgren.

Psykologi. Ledare: Frits Wigforss.

Nationalekonomi. Ledare: Rickard Sandler.

Det svenska statsskicket. Ledare: A. Thomson.

Kommunalkunskap. Ledare: Edg. Sjö-dahl.

Litteraturkännedom. Ledare: John Berg. Fackföreningskunskap: Ledare: Sigfrid Hansson.

Historia. (1800-talets med särskild uppmärksamhet fästad på arbetar-rörelsen.) Ledare: John Berg.

Under varje 2-veckorsperiod hållas dessutom gemensamt för alla vid skolan samtidigt varande grupper 8 instruktionsföreläsningar om bildningsarbetet. Häre ingå praktiska anvisningar om huru en studie-cirkel bildas och arbetar, om bokanskaffning och biblioteksvård, om föreläsning-kursers anordnande och om A. B. F:s rapportsystem. Föreläsare: Yngve Hugo, A. Thomson och Mauritz Andersson.

Cirkulär är utsänt till alla kvinnoklubbar med noggranna uppgifter om allt som hör samman med kurserna. Studera dem.

liv och gärning varmt och hängivet av olika pennor. Där är barnen, som tala om sin mor, vilket är rörande i sin rena enkelhet, den kvinnliga kamraten, som kände henne innan hon tagit steget fullt ut till vår rörelse, men då levde i själva brytningen mellan familjekretsens fordringar på henne och dragningen till oss. Det var Elin Engström som då kom i kontakt med henne och ger levande bilder från den tiden. "Så minns jag en 1 maj", skriver Elin Engström, "då Kata Dalström skulle tala på Gärdet, hur hon eskorterades av sin man, som höll henne stadigt i armen. Han släppte henne icke, ty han ville icke att hon skulle uppträda offentligt och Kata fick den gången böja sin vilja under familjens synvinkel." Elin Engström tillägger: "Säkerligen kostade det henne stora offer att bryta med allt och alla, även med sina närmaste anförvanter, för sina åsikters skull, men hon var som människa stark och karaktärsfast som få." Z. Höglund skildrar henne som "ett levande föredöme". "Aldrig har någon mer helt än Kata Dalström gått upp i den socialistiska arbetarrörelsen. Med hela sin själ, med hela sitt liv, med hela sitt väsen tillhörde hon densamma." — — — För alla, som veta vad hon varit, står hennes person och hennes verk som ett levande föredöme i mänsklig godhet och outtröttlig vilja att skapa en högre social ordning. Med dessa ord slutar Z. Höglund sin strålande teckning av henne som socialist.

"Kata älskade konsten." Under denna rubrik ger Fredrik Ström belysning härför och talar bl. a. om, att Kata när hon var hemma i Stockholm aldrig försummade att besöka Nationalmuseum, Skansen och Nordiska museet. När hon en söndagsmorgon på promenad spordes vart hon skulle gå, blev svaret: "Till

gudstjänsten, begriper du väl, till Nationalmuseum, jag har alltid min gudstjänst där."

Angelica Balabanoff, som också förunnades att få vara så länge tillsammans med Kata att hon förstod

Kata Dalström vid tiden för sitt inträde i partiet.

att det undrande barnsliga som hon tyckte ännu fanns kvar hos henne, icke var naivitet, utan var sierskans spörjande om hon såg rätt.

Dessutom ha flera som träffade Kata Dalström ute på hennes agitationsresor skildrat intryck och händelser därifrån. Men hon har även tillåtits tala själv, i det att utdrag ur föredrag, intervjuer med henne och artiklar av henne införts.

Man får i denna lilla skrift en god bild av vår första kvinnliga agitator och skriftställarinna. Det vore frestande att citera en hel del ur den, men vi avstå och anbefalla i stället på det varmaste envar att köpa och läsa skriften. S. V.

En berömd bok.

Ett mästerverk i 30,000 svenska exemplar och översättningar till flera kulturspråk.

Nationalekonomi för alla av prof. G. Westin Silverstolpe, 5:e uppl. Koop. förbundets förlag. Pris kr. 3:—.

Det torde även vara sällsynt att en förf. kan avvinna ett sådant fångande intresse för en elementär undervisning inom ett vetenskapligt område, som professor Silverstolpe har lyckats göra i detta ytterst intressanta och roande arbete.

Det är just den springande punkten att,

utan att ämnet förlorar i kvalitet, kunna göra det lustbetonat och njutbart även för mindre intresserade. Här är ett ypperligt exempel att det går utmärkt.

Här behandlas alla de problem som nutiden har att brottas med, som höra till den elementära ekonomins områden. Det är en oavvislig skyldighet, som genom denna bok jämväl blir till ett odelat nöje, att försöka göra sig förtrogen med det väsentliga i de ekonomiska lagarna, som vi alla äro påverkade av.

Bättre valuta för tre kronor torde vara svårt att erhålla än vad denna bok ger läsaren med dess upplysningar på ett område som numer är viktigare än någonsin.

Elin Engström 70 år.

Elin Engström har i faddergåva av en givmild natur rikligt fått av Idunas frukt — som alltid gör ung! Ja, så kan man uttrycka sig vid ett festligt och högtidligt tillfälle. Men Elin Engström är inte svag för fraser, lika litet för sentimentalitet. En frisk livssyn förenande sig med humorns gudagåva är det säkerligen också, som hållit henne vid en sådan avundvärd god vigör, sättande många i förlägenhet, då de höra att 70-årsdagen närmar sig. Elin Engström är en ordningsmänniska, vilket hon redan vid födelsen gav uttryck åt, ty hon slarvade inte med att komma den 2 eller 3 o. s. v. till världen, utan den 1 januari 1860 började hon göra sin röst gällande. Hon hör till partiets veteraner. Tidigt gift — hon lär stått brud i sin nattvarvsklädnad — delade hon sin mans, tunnbindaren J. M. Engström, väl förtrogen med företagets svårigheter, kom också snart att få lämna det hela sin arbetskraft, som hon oavbrutet och allt fortfarande fortsätter med. Med skäl kan man kalla henne för företagets trotjänarinna. I vår kvinnorörelse har Elin Engström tagit del från dess början. Under långa tider har hon suttit i Stockholms allm. kvinnoklubbs styrelse och verkar fortfarande i dess ledning.

Som revisor har hon tjänstgjort för tidningen Morgonbris sedan 1909 och är det alltså, liksom för förbundet.

En sångerska.

Av Sigröd Gillner.

Det är i Garmisch i Bayern, den stora turistbyn vid sammanflödet av Loisach och Partnach, som denna berättelse börjar. I denna by och dess nära granne, Partenkirchen, samlas turister från hela världen.

Infödningarna ha inriktat sig på att leva på turisttrafiken. De sörja inte bara för att främlingarna skola få mat och rum utan också för deras förströelse. För det ändamålet ha de bildat en egen sång- och kabaretrupp. Den bestod av nio stycken, fem män och fyra kvinnor. Kvinnorna voro vackra och ståtliga, männen påfallande fula och utan hållning. Den minste och fulaste var ledare och konferensiar. Han var emellertid vitt beryktad för sin musikaliska begåvning och sin självironiska kvickhet.

Det var en kväll i juli. Det regnade piskande hårt. Fjällen runt dalen framträdde i det ännu ej kolsvarta mörkret som hemska vidunder. Man väntade bara att de skulle vräka sig över dalen. Partnach dånade i vreda vågor ner mot Loisach, som brusade ilsket på avstånd. De elektriska lamporna utefter byvägen gungade för vinden och kastade ett irrande sken än över

floden, än över bron, än över den sönderkörda vägen.

Turister hastade förbi varann med paraplyer, som de förgäves sökte hålla upp i den häftiga vinden. En och annan bergvandrare gick obekymrad om regn och bläst, sin trygga vandrarlunk genom byn. Spelfullt såg han efter dem som hastade in under värdshusets tak.

Därifrån kastades ljusfloder ut i mörkret, långt över vägen. Ett uppsluppet skränande larm berättade för dalen, att där i kväll var en rolig afton.

Därinne ville man glömma, sövas bort från verkligheten och en misslyckad semester, som gav regn och födde grubblerier i stället för att bjuda på "Alpenglügen" och glada bergvandrarfantasier. Man ville bort en stund från det väldiga och ofrånkomliga språk, som naturen talade en kväll som denna. Man ville ha bergens solsida, dans och sång på gröna fjällängar, och man ville glömma branter och avgrunder, storm och kyla och människans kamp för livet i denna nejd, som man vant sig vid att betrakta som ett njutningsmedel för turister.

Den stora salen inne i värdshuset rymde alla slags främlingar: den fine affärsmannen från Hamburg, lanthandlaren från Thüringen, diplomaten från Berlin, verkmästaren från Elberfeld, vetenskapsmän, journalister, ärbara hustrur, lärarinnor och glädjeflickor. Där fanns av nationaliteter judar och amerikanare, halvblod, kineser och skandinaver. Kort sagt, där voro alla slags människor, alla olika yrken och stånd och alla voro i turistkläder, som utjämnade skillnaderna och lät människan som typ framträda tydligare än eljest.

Ledaren för kabaretruppen, den fule lille bayraren gick omkring och sade kvickheter, oftast tveetydigheter, skaffade plats och fick upp stämningen. Man skrattade åt honom, somliga med en bullrande uppriktig förnöjelse, andra överseende och överlägset, liksom beslutna att inte fordra för mycket en sådan här kväll. Det var ju bara enkelt folk. Man fick inte vara kräsen. Det var så fult väder och hotellrummet var så litet och i den gemensamma salongen ville man inte tillbringa en hel kväll.

Sångartuppen stod färdig att gå upp på scenen. De voro alla klädda i bygdens dräkter. Fjällens och bergängarnas sol och friska färgprakt avspeglades i deras kläder, och deras ansikten talade om ett annat liv än den jäktade, semestersökande storstadsmänniskan. Det var som om den kommande

Självfallet har hon under årens lopp innehåft många uppdrag både inom rörelsen och det allmänna.

År styrelsemedlem i den av Ellen Key skapade Strands stiftelse. Elin Engström hörde till Ellen Keys närmaste vänner och alltså väl förtrogen med hennes önskningsfråga om värdandet av Strands vilohem. Som bekant vilohem för manuell arbetande kvinnor under sommarmånaderna, den övriga tiden för intellektuellt arbetande kvinnor.

Vi bringa Elin Engström vårt varmaste tack för hennes insatser under de gångna åren för vår rörelse. Hennes arbetsdag har varit lång och hård, de personliga prövningarna många. Hänsynslöst ha barnen och deras kära ryckts bort. Många intima vänner även. Men aldrig har hon klagat. Då slagen varit som hårdast och man befarat att sorgen skulle bryta ned henne, har man alltid funnit henne förunderligt lugn och samlad. Det är som om hon i sitt innersta ägde en aldrig sinande kraftkälla, förlänande styrka och lugn.

Vår innerligaste önskan är att hon måtte beredas en sorgfri ålderdom och få njuta de kommande dagarna i trygghet.

S. V.

de föreställningen var för dem en lek och ett nöje, som det behagade dessa människor att ställa till med för att hjälpa dessa krakar till turister över tristessen en kväll, då bergen visade hur djävulska de kunde vara, när det inte var säsong utan bara natur och vardagsliv.

Mitt i truppen lade man märke till en gammal kvinna av sällsam skönhet. Hon var storvuxen och ståtlig och hade ett snö vitt, lockigt hår, stort och levande som hos en ungdom. Hennes ögon hade denna underbara mörka färg, som man inte kan bestämma såsom brun eller blå. När hon log, blottade hon två friska jämna tandrader. Som en bygdens drottning stod hon där i sin dräkt. Ljuset glänste i hennes smycken och i hennes vänliga goda ögon och värmen kom hennes kinder att blossa i en frisk rodnad. Aldrig såg man en vackrare ålderdom.

Hon såg ut att le, inte åt publiken utan åt något inom sig själv. Hon talade med de andra, och medan hon talade gled hennes blickar över människor och väggar, som om hon betraktade en sal av rymd och skönhet. Man svarade henne med leenden, frågande och undrande, vänligt sökande i hennes ansikte efter något — — —. Man beundrade något — — —.

Nu stodo de alla däruppe, bekikade såsom utklädda och kostymerade. Den gamla var i mitten av kören. Den lille fule ledaren placerade sig vid ett litet bord snett framför. På bordet hade han cittran och en jättemugg med skummande öl.

Sakta började han knäppa på instrumentet. Tonen kom som ett högtidligt minne smygande in över salen. Det blev ljudlöst tyst. Han var inte löjlig längre. Med några grepp på cittran blev han härskare över dem alla där inne. —

Men så brast den loss sången. Det var ingen vanlig sång, hämtad ur människobrust och människors rum. Det var sång från fjällens höjder, viddernas väldiga toner som i denna kväll sänkte sig ner över denna bygd och buros fram av dem, som här gått i årtal och fånga bergens ande. Nu kom den till sina tjänare och talade genom dem. Ack, hur kunde de inte förstå den! Hur hade inte deras egna hjärtan jublat över höjdernas skönhet? Hur hade de inte kramats av fasan inför djupen, de svindlande. Hur hade de inte lekt och lett åt fjällängarnas blomster, som leva kort men så skönt. Vad hade de inte drömt under sästerugornas ås! Vad hade de icke upplevat av tjusning och fara på svindlande stigar, som lett till efterlängtnade mål. Ack, vem kunde sjunga om livet, livet som stiger från dalen till tinnarna av evig snö, som längtar och sviker, men är evigt ung till att hoppas och vändas, födas och dö likt ängarnas gräs? Vem kunde om icke de?

Det stod allt i den gamlas ansikte. Det var sångens ord och ande. Hon var ensam

Husmoderns arbete som studieämne.

Inte förrän vi själva sätta det rätta värdet på vårt arbete som husmödrar, kunna vi begära att andra skola värdera det tillfullo. Då vårt arbete i sig självt ej är av det slag att det uppmärksammas utåt, blir det husmödrarnas egen sak att ge hemarbetet den plats i det allmänna medvetandet, som rätteligen tillkommer detsamma.

Länge har vårt arbete som mödrar diskuterats och kritiserats, dock mest av sådana som haft sin verksamhet utom hemmet, men som ändå haft möjlighet att bedöma resultatet av vår uppfostrargärning. Själva ha vi i denna diskussion tegat still och låtit klandret, berättigat som oberättigat, falla över oss. Låt oss ej tiga längre, utan samla oss till eftertanke, taga upp till ventilering vårt dagliga arbete och därmed, åtminstone för oss själva, ge det en plats bland dagsfrågorna. Vårt hemarbete är, likaväl som annat arbete, en kulturgärning och vi äro i vår

och ändå ett med kören. Hon var som deras mor, och hennes starka fylliga ton bar deras röster på starka vingar. Ibland steg hon upp till svindlande höjder. Vallflickans solo gav eko kring berg och dalar. Ibland kom hon ned till dem, och de svarade henne, och hon gömde sin stämma bland dem för att värma och fördjupas.

Till höger om henne stod en blond, kraftig ung kvinna. Hon hade inte den gamlas frapperande skönhet och varna sydländska drag. Men hon hade en nordisk förnäm, inte så lätt upptäckbar skönhet, och hon sjöng med ett behärskat uttryck över dragen och en blyg motvilja för att ge sig hän. Den gamla vände sig halvt mot henne, när hon hade sitt solo. När den unga svarade henne med en stark, klar stämma, då lyste den gamlas ansikte av den renaste glädje, och hon tycktes säga: "Kom du, svinga dig upp, tala om det liv du känner, var inte rädd! Känn vilken underbar makt du har i din stämma, vilken underbar makt att förlösa alla bundna kval, all fångslad glädje. Ge bara, ge! Då får styrkan värme och klarheten färg?" —

Och de ungas ögon sökte den gamla, och alla i kören tycktes tala med hennes ansikte. — — —

Kören tystnade. Församlingen satt ljudlöst stilla. Ölsejdlarna vilade. Uppassarna sågo förvirrade ut över denna månghövdade församling, som sången tämjte, så att den icke tycktes behöva dem.

(Forts. nästa nr.)

fulla rätt, för att inte säga att det är vår plikt, att i våra studiecirklar ta upp ämnet "Hemkultur".

Studierna kunna dock knappast bli teoretiska utan i högsta grad praktiska, det blir i allmänhet våra egna erfarenheter vi få delge varandra. Vi böra dock tillgodogöra oss den litteratur vi kunna åstadkomma och som vi ha möjlighet att anskaffa. Här endast några mycket enkla förslag, som jag tror kan anskaffas var som helst: Emelia Fogelklou: Samarbetets psykologi, Vila och Arbete. E. Leighartlo: Hemuppfostran. Ellen Key: Skönhet för alla, Missbrukad kvinnokraft. På Kooperativa förbundets förlag: Människans hushållning genom tiderna, Husmoderns ekonomiska gärning samt Hem och hushåll, årgångarna 1926, 27, 28, 29. Dessutom kan från Handarbetets vänner i Stockholm till mycket billigt pris erhållas en del planscher såväl till enklare möbler som textilier.

Plan för studiecirkel i Hemkultur.

1. Hemmets gestaltning under olika tider och hemmet av i dag.
2. De materiella förutsättningarna för ett hem.
3. Bostaden, utrymme och hygien.
4. Bostadens inredning.
5. Bostadens inredning (fortsättning).
6. Hemmets själ.
7. Samlivet inom familjen.
8. Barnen.
9. Måltiderna.
10. Grovarbetet.
11. Fristunderna.
12. Högtiderna.
13. Hemmets ekonomi.
14. Hemmets ekonomi (fortsättning).

Kan man av någon intresserad auktoritet, hemslöjds- eller skolkökslärarinna eller annan få hjälp med den första inledningen, kunna säkert medlemmarna själva med stöd av sin egen erfarenhet klara de övriga tills vi komma till Hemmets ekonomi, då vi böra söka hjälp av exempelvis skolkökslärarinna eller annan lämplig. En betydelsefull omväxling erhålles om man har tillfälle att komplettera sammankomsterna med handledning i en del mindre vanliga hemslöjdsalster. Exempelvis fransknytning eller flätning, kabelfrans, många landskap ha sin egen söm, montering av lampskärmar m. m., m. m., som vår uppfinningsförmåga bjuder. Åtminstone två samkväm böra hållas under den tid planen genomgås.

Agnes Söderquist.

Hanna Grönvall 50 år.

Hanna Grönvall, Hembiträdesföreningens i Stockholm mångårige ordförande och ledare fyllde 50 år i början av december och blev både hjärtligt och storslaget hyllad av kamrater och vänner.

Bördig från Skåne kom hon som nitton-årig in på det arbetsområde hon allt sedan dess givit både sin arbetskraft och sitt intresse. Ty att hon är en god utövare av sitt yrke vittnar väl det faktum, att hon

snart i tjugufem år varit hembiträde i samma familj.

Men Hanna Grönvall har hunnit med mycket mera. Då hon själv kommit i gott hem och lärt sig hålla av sitt arbetsfält, så har hon icke därför varit blind för allehanda svårigheter och avita förhållanden som råder inom hembiträdeskårens arbetsområde.

Tvärtom har det varit hennes livs patos att söka få fram bättre möjligheter för kåren, för denna att kvalificera sig för sitt uppdrag och att få yrket på ett högre plan. Därigenom menar Hanna Grönvall, att även behandlingen i hemmen av den tjänande system skulle kunna bli mycket bättre. Men det hjälper inte med att vara endast en god arbetare för att bli uppskattad och rättvist behandlad, man måste även känna sitt eget människovärde. Inom organisationen är det som fostran därtill gives och därför har denna också varmt omfattats av henne allt sedan hon kom i kontakt med densamma.

I femton år har hon varit Stockholmsföreningens ordförande, efter att förut varit dess sekreterare. Det säger sig självt att det icke under dessa år blott varit organisationsspörsmålen och därmed sammanhängande ting, som fallit på Hanna Grönvalls lott, utan att reda upp och entusiasmera kåren för, utan att denna säkerligen vänt sig till henne i en mängd brydsamma situationer,

som hon fått lov att hjälpa till att klara upp.

Men Hanna Grönvalls krafter har även räckt till att vara stadsfullmäktig. Under tvenne perioder har hon suttit i Stockholms stadsfullmäktige och att hon icke låtit tillfällena gå förbi då något kunnat göras, som på ett eller annat sätt kunnat komma kåren tillgodo, säger sig självt.

Den privata platsförmedlingen har i Hanna Grönvall ingen vän. Hon arbetar energiskt för den offentliga arbetsförmedlingens ökade landvinningar. Dess arbete följer hon som medlem av arbetsförmedlingens styrelse i Stockholm.

Hanna Grönvall förtjänade väl den hyllning som gavs henne på halvsekeldagen.

Rättelse.

I jul- och nyårshälsningarna från Växjö kvinnoklubb hade insmugit sig några förargliga korrekturfel, från Ljusdal hade hälsningarna ramlat bort i ombrytningen, även som hälsningarna från Karlsdal, Kumla, Kungsängens, Långshyttans och Skönsberg —Ortvikens kvinnoklubbar, varför dessa införas som nyårshälsningar i detta nummer.

GOTT NYTT ÅR

tillönskas alla

Morgonbris' läsare

av

KONSUMTIONSFÖRENINGEN STOCKHOLM

GOTT NYTT ÅR

tillönskas från

Ljusdal

Lina Andersson.
Ester Berg.
Elna Gabrielsson.
Kerstin Jonsson.
Siri Larsson.
Martina Sjöholm.

Växjö

Björkman, Karin och Herman.
Elm, Klara och Adolf.
Hallén, Augusta.
Jakobsson, Agnes och Viktor.
Lövkvist, Emma och Karl.
Pettersson, Ingeborg och Axel.
Sjögren, Signe och Karl.
Thornét, Evelina och Axel.
Karlsdals soc.-dem. kvinnoklubb.

GOTT NYTT ÅR

tillönskas av

Långshyttans soc.-dem. kvinnoklubb.**GOTT NYTT ÅR**

tillönskas av

Kumla soc.-dem. kvinnoklubb.**GOTT NYTT ÅR**

tillönskas av

Kungsängens soc.-dem. kvinnoklubb.**GOTT NYTT ÅR**

tillönskas av

Skönsberg—Ortvikens soc.-dem. kvinnoklubb.**Upplysningskurs i Stockholm—Uppsala på nyåret.**

Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet anordnar sin sjätte upplysningskurs den 7—11 januari. Denna gång förlägges kursen till Stockholm (den 7—9 jan.) och till Uppsala (den 10—11 jan.). Preliminärt program har utsänts. Kursen behandlar i år *Kampen på olika fronter för fred och frihet*. Framstående in- och utländska föreläsare komma att medverka. Olika sidor av Nationernas förbunds verksamhet skildras av professor östen Undén, kanslichefen Per Jacobson, professor Åke Holmbäck och lektor Elisabet Eurén, den senare nyss återkommen från Genève. Om vetenskap och fred talar professor Robert Bárány och om de internationella kartellerna och trusterna redaktör Thorsten Odhe. Kyrkans insats för mänsklighetens enande behandlas av pastor Paul Sandegren. Om ungdomen och freden talar d:r Alf Ahlberg

En lyckad agitationsresa i Blekinge.

Inez Wickström.

I Blekinge har under hösten bedrivits ett energiskt agitations- och upplysningsarbete, särskilt inriktat på att utöka partidistriktets kvinnliga medlemsantal. Partidistriktet har med anslag från partiet och under medverkan av kvinnoklubbar, arbetarekommuner och ungdomsklubbar ordnat en agitationsturné genom länet med fru Inez Wickström från Söderhamn som talare.

Fru Wickström har under tiden 15 okt.—2 nov. hållit föredrag på 19 möten, allesammans enligt samstämmiga omdömen väl ordnade och kom-

och fräulein Gertrud Baer, Berlin. M:me Camille Drevet, Paris, redogör för sitt fredsarbete i Kina och på Balkan. Professor Sven Linder föreläser om Palestina efter världskriget. Underhandlingar pågå med flera andra föreläsare. En del föreläsningar belysas med film eller skioptikonbilder, andra följas av diskussion. Efter de föreläsningar, som hållas på främmande språk, lämnas sammanfattande tolkning. Aftonmöten och samkväm komma att anordnas. Kursen avslutas med vesper i Uppsala domkyrka.

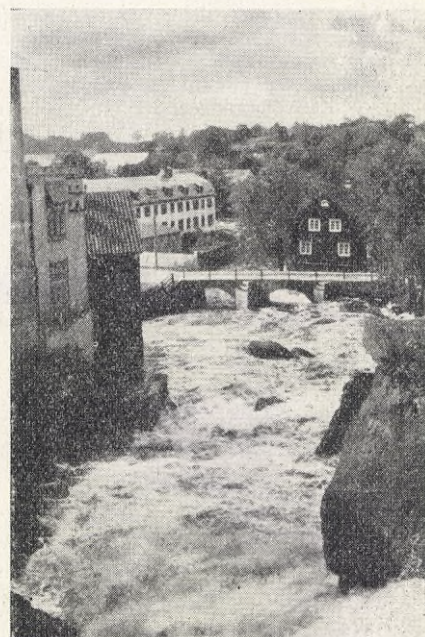
Anmälningar mottagas kl. 12—4 å Internationella Kvinnoförbundets för Fred och Frihet byrå, David Bagares gata 9—11, 2 tr., Stockholm. Kursavgift för hela kursen 5 kr., för dagarna i Stockholm enbart 3 kr., för dagarna i Uppsala enbart 2 kr. Halvdagsbiljett 75 öre.

Folkets park i Mörrum.

binerade med samkväm. Vid alla mötena erhölet partiet nya medlemmar, och inom tre arbetarekommuner valdes kommissionär för Morgonbris. Övriga kommuner, som sakna kommissionär för de socialdemokratiska kvinnornas tidning, lovade att ordna frågan på kommande möte. Allt som allt tillfördes kvinnoklubbarna och arbetarekommunerna 136 nya medlemmar, varav 110 voro kvinnor. Denna framgång, som väl närmast är resultatet av ett på alla händer väl planlagt och utfört samarbete mellan de anordnande kommunerna och klubbarna samt partidistriktet och talarinnan, antecknas med glädje och förhoppningar om fortsatta framgångar. Partidistriktets ordförande betecknade turnén som en succé, och vid turnéns avslutning i Karlskrona tolkade han i hjärtliga ordalag partikamraternas i Blekinge tack till talarinnan för väl utfört arbete.

M. S—n.

Ronneby: Vattenfallet.

TÄNK PÅ DE ANHÖRIGA
FÖRSÄKRA ERT LIV I FOLKET

REYMERSHOLMS KRONOLJA
TILL BAKNING, SALLAD,
STEKNING och FLOTTYRKOKNING

Broderskap,

veckotidning för svenska hem, organ för kristligt socialistiska strävanden, kostar för helår kr. 4:—, för halvår kr. 2:35, för kvartal kr. 1:25 å varje postanstalt.

Varje veckas nummer är åttasidigt och innehåller uppsatser, berättelser, följetong samt diskussionsinlägg från läsekretsen. Kommissionärer antagas vid hänvändelse till Broderskapets expedition i Örebro. Prenumerera genast!

Från Upplands-Väsby.

Väsby soc.-dem. kvinnoklubb firade sin ettåriga tillvaro med ett enkelt samkväm den 12 nov.

Klubben bildades den 7 nov. 1928 efter föredrag av fru Hulda Flood, anordnat av Hammarby arb.-kommun, och erhöill vid starten 19 medlemmar. Medlemsantalet är för närvarande 34. Klubben har under året hållit 12 möten, av vilka ett varit ordnat som samkväm med arbetarekommunen och ungdomsklubben inbjudna, varvid föredrag hölls av fru Annie Wallentheim. Under påskhelgen anordnades ett särskilt familjesamkväm, med tal av fru Maja Björkman-Broberg. På ett av klubbens möten har distriktets ordf., fru Sara Andersson, hållit instruktionsföredrag över klubbarnas arbetsuppgifter och varför man bör tillhöra distrikt och parti.

Klubben har under året försålt 310 ex. av Morgonbris. Två av klubbens medlemmar ha beväst den av distriktet anordnade kvinnokursen på Jakobsbergs folkhögskola. Mötena ha under det gångna året varit välbesökta. Klubben har under året varit på Hammarby älderdomshem och bjudit de gamla på kaffe.

Vid mötet förekom vidare föredrag av hr Elis Hjort, som talade om sina intryck från Wienresan, vilket livligt senterades av klubbens medlemmar, samt sång av fröken Ellen Gustavsson, Rotebro, varefter bjöds på musik och kaffe. Efter en stunds mötesförhandlingar avslutades det i allo angenäma mötet. Ref.

Örebro Kvinnoklubb 25 år.

Ida Palmqvist.

Elisabeth Karlsson.

Örebro soc.-dem. kvinnoklubb firade sin 25-åriga tillvaro med en fest i Folkets hus den 20 okt. Till festen hade inbjudits övriga klubbar i länet samt partivänner i Örebro. Ett stort antal hade hörsammat inbjudningen. Festen öppnades med musik, varefter följde hälsningsanförande och berättelsen för de gångna åren. Av denna framgick att på initiativ av Örebro arbetarekommun bildades klubben den 16 okt. 1904, efter ett föredrag av fru Anna Sterky. Ett 20-tal kvinnor ingingo i klubben. Av dessa finnas ännu två kvar, nämligen

fru Elisabeth Karlsson och fru Ida Palmqvist. Festalet hölls av redaktör Åkerberg. Talaren skildrade på ett fängslande sätt kvinnans kamp för sin självständighet. Inom arbetarörelsen kämpar dock kvinnan vid mannens sida för bättre samhällsförhållanden. Efter föredraget följde musik, sång deklamation och uppläsning. Efter festens slut var anordnad supé på restaurang Storgården. Sång, musik och tal förhöjde stämningen. Till pionjärerna överlämnades var sin bukett röda nejlikor. Ref.

Från kamratmötet i Sundsvall.

Den 25 nov. hade Sundsvallsklubben inbjudit samtliga klubbar i distriktet till kamratmöte. Programmet var rikt och omväxlande. Efter hälsningsanförande av klubbens ordf., fru Erika Olsson, överlämnades ordet till fru Ester Arfström, som gav en intressant skildring av ungdomsdagarna i Wien. Ett flertal vackra bilder visades. Dagens diskussionsämne var frågan om hembiträdenas organisation som på ett utmärkt sätt inleddes av fru Disa Västberg. Diskussionen blev mycket livlig och enade man sig

om att överlämna frågan till Sundsvalls kvinnoklubb, som fick i uppdrag att utse en kommitté för att i gemenskap med fackliga centralorganisationen få frågan närmare utredd. Kommittén skulle dessutom söka få till stånd ett möte till vilket såväl husmödrar som hembiträden skulle inbjudas.

Fru Gerda Karlsson, fröknarna Wallström och Gunnarsén äro värda ett erkännande för vacker musik, sång och deklamation. En hälsning till våra klubbkamrater runt om i landet. Ref.

KOOPERATIVA SYFABRIKEN
Linnéa
FÖRENING U. P. A.
STOCKHOLM

Ärade husmödrar!

Vid behov av linne- och bomullsvaror
gör Edra Inköp hos

Kooperativa Syfabriken Linnéa

20 BARNHUSGATAN 20

**Alla för arbetarrörelsen
intresserade kvinnor**

böra läsa Landsorganisationens
tidskrift

**Fackförenings-
rörelsen.**

Den utkommer med ett
24-sidigt häfte varje
vecka och kostar för
helt år kr. 6:15, för
halvt år kr. 3:15.

Prenumerationen kan ske antingen
genom postverket eller direkt hos
tidskriftens exp., adress: Landsekre-
tariatet, Barnhusgatan 18, Stockholm.

**Från Skoghall—Lesjöfors—
Långban**

äro ungefär likalydande referat över in-
struktionskurser insända. På samtliga och
även å andra platser inom Värmlands di-
strikt har distr. ordf., fru Alma Norsell,
Karlstad, lett studiekurser, vars program
upptog huvudsakligen instruktionsföredrag,
behandlande bl. a. klubbarnas arbetsupp-
gifter, styrelsens och de olika funktionärer-
nas åligganden samt mötesteknik. Fru
Norsell gav härvid synnerligen goda och
lättfattliga anvisningar i praktiskt klubb-
arbete. Som diskussionsfråga hade uppta-
gits förslaget till ny lösdriivarlag, varvid
sakkunnigas utlåtande fick ligga som grund
för diskussionen. Kursdeltagarna visade
stort intresse för frågan, varför denna blev
synnerligen ingående behandlad.

Dessutom upptogs praktiska övningar i
parlamentariskt arbete, även dessa under
fru Norsells ledning. Härvid diskuterades
länets indelning i barnmorskedistrikt, var-
till fru Norsell lämnade en utförlig redo-
görelse över frågans innebörd och betydelse.
Även denna fråga blev föremål för intres-
santa och givande debatter. Dessutom dis-
kuterades frågor av samhällsligt intresse.

De lyckade och för deltagarna helt säkert
värdefulla kurserna avslutades med veder-
börliga avtackningar. Tillslutningen var
ganska god, men kunde varit bättre, något
som de frånvarande böra lägga på minnet
till nästa kurs.

I Långban medverkade dessutom riks-
dagsman H. Norling med föredrag över
Samhällsvård, och i Lesjöfors landstingsm.
K. Palmkvist över Barnavårdsfrågan.

Ref.

KAFFE

i parti och minut köpes bäst och billigast från
Handelsfirman HERMES, Birger Jarls-
gatan 71, Stockholm. Tel. N, 116 74. 4 1/2
kg. fraktfritt. Agenter ant. (Begär prislist.)
Åberopa denna tidning.)

**GYNNA MORGONBRIS
ANNONSÖRER!**

Emma Silling ur tiden.

Skoghalls soc.-dem. kvinnoklubb har åter
gjort en smärtsam förlust i det att klub-
bens mångåriga kommissionär, fru Emma
Silling, helt hastigt rycktes bort endast 51
år gammal.

Fru Silling, som tillhört klubben nästan
sedan den bildades, har inom densamma
nedlagt ett gott arbete. En tid som dess
kassör, men mest som kommissionär för
Morgonbris. Genom sitt vänliga och sym-
patiska uppträdande var hon också mycket
uppskattad och avhållen.

Söndagen den 20 okt. fördes hon, åtföljd
av släktingar, vänner och kamrater, till den
sista vilan. Vid graven talade fru A. Lign-
nell, som nedlade en krans från klubben och
framförde ett tack för hennes pliktrogna
arbete. Fru Em. Gustavson läste några
vackra verser och fru A. Norsell, Karlstad,
talade å Värmlands kvinnodistrikts vägnar.
Den av blommor nästan fyllda graven vi-
sade att den avlidna var allmänt avhållen.

Med Emma Silling bortgick en god och
väsäll kamrat. Minnet av henne skall länge
leva bland de många vänner hon ägde.

M. O—n.

Korrespondenter!

På grund av det alltför stora ut-
rymme de vanliga klubbreven hit-
tills upptagit av tidningen och svår-
righeten att inom rimlig tid
bereda dessa brev plats, vore det
önskligt om dessa klubbrev in-
skränktes till de tillfällen, då något
av särskilt intresse inom rörelsen,
för en vidare krets än den rent lo-
kala, vore för handen.

I regel ha klubbreven alltmer er-
hållit formen av en slags årsrapport
och blivit varandra tämligen lika,
varför de ej torde ha nämnvärt in-
tresse för läsekretsen i sin helhet.
Tidigare, när organisationerna voro
yngre och oerfarna, hade dessa
meddelanden en uppgift att fylla,
som dock numera ej är för handen
i samma grad.

Vi måste skilja på ords- och riks-
intresse. Det torde ej nämnvärt in-

**Aktiebolaget
Arbetarnes Tryckeri**

FOLKETS HUS, STOCKHOLM

TEL.: 2276, Norr 4043

*

Rekommenderar sig till utfö-
rande av alla slags trycksaker

*

Moderna stilar
Snabbt utförande
Moderata priser

tressera i t. ex. Boliden att läsa om
de oviktigaste omnämningen, av
rent lokal art, från Lugnäs, för att
nu konstruera ett exempel.

Det är av större intresse för läse-
kretsen om meddelanden från di-
strikt- och kretsmöten kunna snab-
bare publiceras. Likaså när något
av allmänt intresse för vår rörelse
å skilda orter förekommer, t. ex.
större kurser etc. När en klubb
firar tioårs-, tjugofemårsfest o. dyl.

I sammanhang härmed ett litet
vänligt påpekande. Det förekom-
mer ofta att korrespondenter vid
tillfällen sända in spaltlånga referat
i en ortstidning över t. ex. en klubbs
tioårsfest. Dylikt kan helt naturligt
ej publiceras i en månadstidning av-
sedd för hela landet. Likaså bekla-
ga vi att utrymme ej tillåter åter-
givande av klubbstyrelsefotografier,
utan måste dessa opublicerade retur-
neras, varför dylika ej böra insän-
das.

Dessa små erinringar äro betinga-
de helt av omsorg för att tidningens
innehåll må bli det för den övervä-
gande delen av läsekretsen mest
gagnande och intresseväckande i oli-
ka avseenden. Principen må alltid
vara: det väsentligare framför det
mindre väsentliga.

Red.

Barnens antal

i en familj är av vital be-
tydelse för ekonomin.

Ny lärobok i könsfrågan

med Adamssons Rådgivare och prislista
mot 45 öres porto, erhålles gratis vid
varuköp. Privat avsändare om så begäres.

Nils Adamsson

Jakobsgatan 22, Stockholm 1.

Rådfrågningsbyråer.

Västgöta—Dals soc.-dem. kvinno-
distrikts rådfrågningsbyrå för möd-
rar. Doktor Gärda Lidfors av Geijer-
stam, Götbergsgatan 26, Göteborg.
Tel. 22 50. Mottagning vardagar kl.
11 f. m.—1 e. m.

Minnesskriften över Kata Dalström

Pris 1:50

Mödrälön av ELLA ANKER.

Pris 35 öre

Den nationalekonomiska betydelsen av kvinnoarbetet

Pris 35 öre

Kunna rekvideras från varje bokhandel i landet, Tidens förlag, Stockholm, samt direkt från *Stockholms Fackliga Kvinnliga Samorganisation, Upplandsgatan 2, Stockholm.*

Morgonbris.

Tidning för den socialdemokratiska kvinnorörelsen.

Utgives av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

Redaktör: Signe Vessman, Tel. Norr 244 36. Upplandsgatan 85, Stockholm.

Expedition: Upplandsgatan 1, 3 tr. Tel. Norr 288 86. Postgiro n:r 50196.

För annonsavdelningen: Astrid Johansson, S:t Eriksgatan 77. Tel. Vasa 158 38.

Prenumerationspris: Helt år kr. 3:—, halvt år kr. 1:50; lösnummer 25 öre.

Annonspris: Sista sidan 25 öre, textsidan 40 öre pr mm.

Sv. Soc.-dem. Kvinnoförbund.
Ordf. Signe Vessman. Tel. Norr 244 36. Expeditionsförelare: Gulli Bergman, Upplandsgat. 1, 3 tr. ö. g. Tel. Norr 288 86. Postgiro 50197.

Stockholms läns soc.-dem. kvinno-
distrikt.

Adr.: Ordf. Sara Andersson, Igelboda. Tel. Ektorp 18. Kassör fru Gerda Bergstrand, Bromsten.

Sthlns Allm. Kvinnoklubb
sammanträder första torsdagen i varje månad. Lokal: Västmannagatan 1, 1tr.
OBS! Ändrad lokal.
Ordförande Fru Anna Karlsson, Jungfrugatan 41 B, 3 tr.

Stockholms södra Kvinnoklubb
(soc.-dem.) håller ordinarie sammanträde 2:dra torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. å lokalen Kocksgatan 24, sal C, i. p. g. n. b.
Ordf. fru Beda Jansson, Blekingegat. 65, 3 tr., Stockholm. Styrelsen.

Södermanlands Enskilda Bank

Solidarisk Bank.

Kontor i Stockholm:

Grundad 1865.

Regeringsgatan 18,
Hornsgatan 66 A,

Norrlandsgatan 2,
Slussplan 1—3,

Humlegårdsgatan 7,
Kungsgatan 60,

Barnbusgatan 18,
Odengatan 52.

ARBETAR-BODENS DAMEKIPERING

Holländaregatan 7

säljer till lägsta pris **Dam- & Barnkoftor.**
Dam- & Barnunderkläder.
Extra starka barnstrumpor.

Kungsholms soc.-dem. kvinnoklubb
sammanträder 2:a fredagen i varje månad kl. 7.30 e. m.

Ordf. fru Vilma Iskull, Lindhagensgatan 69. Tel. Kungsh. 67 90.

Vasastadens soc.-dem. kvinnoklubb
har ord. möte 1:sta onsdagen i varje månad Torsgatan 42, kl. 7.30 e. m.

Uppbörd och inskrivning varje möte.
Obs! Ändrad lokal.

Styrelsen.

S:t Görans soc.-dem. kvinnoklubb
håller möte 1:sta torsdagen i månaden kl. 7.30 e. m.

Ordf. fru Jenny Larsson, Arbetaregatan 21. Tel. Kungsh. 97 89.

Föreningen för hembiträden i Stockholm

håller möte varje torsdag kl. 8.30 e. m. i Studiehjernet, Drottninggatan 88, 1 tr.

Styrelsen.

Enskede soc.-dem. kvinnoklubb
håller ord. möte 1:sta måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, Källvägen.
Ordf. fru Lotten Olsson, Graningegr. 5, Stureby. Tel. 36.

Eskilstuna soc.-dem. kvinnoklubb
håller ordinarie möte 1:sta onsdagen i varje månad kl. 7 e. m. i Folkets Hus lilla sal.

Styrelsen.

Göteborgs soc.-dem. kvinnoklubb
håller möte 1:sta tisdagen i månaden kl. 8 e. m. i Arb.-föreningens H-sal.

Styrelsen.

Göteborgs östra soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 3:dje tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. Lokal Bondegatan 14.

Hässelby soc.-dem. kvinnoklubb
håller möte 2:dra onsdagen i månaden kl. 8 e. m. i Folkets Hus B-sal.

Styrelsen.

Billesholms soc.-dem. kvinnoklubb
håller ord. möte i Folkets Hus i Södra Vram 2:dra tisdagen i varje månad kl. 7 e. m.
Ordf. fru Anna Forss, Billesholms gruva.
Skr. fru Ida Ludström, Ljungsgård, Billesholms gruva.

Styrelsen.

Malmö soc.-dem. kvinnoklubb

håller ord. möte första torsdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, sal 7.
Ordf. fru Bothilda Hansson, Norra Vallgatan 118. Korresp. sekr. fru Martha Larsson, Sorgenfriväg. 7 a. Tel. 10 06.

Mjölby soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möte 3:dje måndagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.
Ordf. Hanna Nygren, Box 31, Mjölby.

Styrelsen.

Nynäshamns soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 2:dra mänd. i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus A-sal. Ordf. fru Elsa Eriksson, Centralgatan 68.

Solna soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 1:sta tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Huvudsta och Hagalunds Folkets Hus omväxlande. I dec. hålles mötet i Huvudsta.

Styrelsen.

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möte 1:sta torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

Sundbybergs soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus C-sal.

Styrelsen.

Södertälje soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möten 2:dra måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus.
Ordf. fru Anna Ericsson, Folkets Hus. Tel. 2 37.

Styrelsen.

Tillberga soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möten 1:sta och 3:dje måndagen i varje månad kl. 8.30 e. m. i Folkets Hus.

Turebergs soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 2:dra måndagen i varje månad kl. 8 e. m. i gamla skolan. Ordf. fru Anna Ahlzen, Tureberg.

Styrelsen.

Väsby soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möte 2:dra tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus. Ordf. fru Greta Hagström, Löteberg, Uppl. Väsby.

Styrelsen.

Örgryte soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 1:sta onsdagen i månaden kl. 7.30 e. m. i Godtemplarlokalen, Gärda.

Styrelsen.